

بسم الله الرحمن الرحيم

مقدمه

حمد و سپاس بی‌کران، خداوند یکتا را که ما را هستی بخشید و از نعمت تعقل و خرد برخوردار ساخت. درود بر انبیاء بزرگ الهی، به‌ویژه رسول گرامی اسلام و ائمه اطهار: که همواره در راه عدالت‌سالاری و حق‌گزاری، آموختند و کوشیدند. حقوق، سرآمد علمی است که رسالت اصلی آنها برقراری عدالت و انتظام‌بخشی در عرصه اجتماع است. هر یک از محصلین این رشته سرانجام، گوشه‌ای از این رسالت را به شکلی عهده‌دار می‌گردند؛ عده‌ای در کسوت دادرس، به فصل خصومت می‌پردازند؛ سلکی دیگر در مقام ثبت سجل و احوال مردم برمی‌آیند و گروهی مشاورت و معاضدت قضایی را به عهده می‌گیرند. در این میان نیز برخی راه وکالت از افراد ملت را می‌پیمایند.

یکی از اقشار برجسته در میان مردم و بلکه حقوق‌دانان که تا حدی نیز زیرذره‌بین آحاد جامعه، نقادان و بعضاً مغرضان قرار دارد، وکلا هستند؛ ایشان، به مثابه مرشدی بابسیرت، در پیچ‌وخم‌های خواسته یا ناخواسته فرایند دادرسی که ممکن است منجر به تضییع حقوق الناس گردد، به دفاع از آن پرداخته و از این حیث رسالت شریفی را به دوش می‌کشند. بنا بر آن است که وکیل، از «حق»، دفاع کند و در برابر آنچه «ناحق» می‌بیند، ایستادگی نماید و این مهم نیز دست‌کمی از قضاوت در مورد سرنوشت هر دعوا ندارد. این است که پدر مرحوم علم حقوق، حضرت استاد دکتر امیرناصر کاتوزیان: «قاضی کار بسیار دشواری در پیش دارد و این، وکیل دادگستری است که باید با طرح دعاوی نو و ارائه قوانین جدید او را هدایت کند؛ بنابراین وکیل دادگستری یکی از دو بال فرشته عدالت است».

این مفاهیم، در جامعه ما نیز مجرا بوده و با رشد روزافزون روابط و ضرورت‌های اجتماعی، اهمیت دانش تخصصی در امور مربوطه نیز به خوبی جلوه‌گر شده است. از سوی دیگر، با رشد جمعیت و وضعیت خاص جامعه امروز که نیاز به اشتغال، غوغایی به راه انداخته است، به حرفه وکالت نیز به مثابه موقعیت مناسبی برای اشتغال و درآمدزایی نگرسته می‌شود.

در هر حال، از هر جنبه که به قضیه بنگریم، امروزه این حرفه، جایگاهی حساس و مهم در جامعه ما یافته و همواره تعداد داوطلبینی که برای آن صف کشیده‌اند، بسیار بیش از ظرفیتی است که امکان جذب آنها تحت عنوان «کارآموز وکالت» وجود دارد؛ بالتبع، آزمون وکالت نیز همچون دروازه‌ای با گذرگاهی تنگ در مسیر اشتغال به این حرفه، در برابر داوطلبان آن قرار گرفته و هر ساله از آن همه داوطلب، گروهی به هر لطائف‌الحیل از آن گذرگاه عبور کرده و عده پرشمارتری بازمی‌مانند.

جالب آنکه همین نیاز و شوق بی‌بدیل به وکالت و تلاش برای عبور از آزمون آن، خود، راه اعاشه‌ای برای دیگران گشوده است: هم‌اکنون بسیاری از مؤسسات و معلمین، در قالب عناوین گونه‌گون و فریبا به آنچه به‌گفته خودشان: «دوره‌های آمادگی برای آزمون وکالت» است، اشتغال داشته و از این راه، سودهای سرشار و کلانی تدارک می‌بینند.

در هر حال، اینکه این روش‌گزینش وکیل، نکوهیده یا ستوده است، بحث ما نیست. آنچه در این نوشتار در پی آن هستیم آشنایی با این نبرد حقوقی و بهترین شیوه برای مقابله و پیروزی در آن است.

آزمون وکالت، یک آزمون شغلی بوده که برای اقشار حقوقی جامعه برگزار می‌گردد. سبک سؤالات این آزمون تا حد چشم‌گیری با آزمون‌های دانشگاهی (ارشد و دکتری) متفاوت بوده و پاسخنامه رسمی آن گویای جمود سخت طراحان آن بر گزاره‌های قانونی می‌باشد. از این رو آشنایی با قانون و نیز «چگونگی آشنا شدن با قانون» در این باره، امری ظریف و تعیین‌کننده است. به طوری که ممکن است شخصی با داشتن معلومات حقوقی در سطح عالی، به دلیل عدم آشنایی با تکنیک‌های خاص آمادگی برای این آزمون، در مصاف با آن با شکست مواجه گردد. بنابراین چنانچه معتقد باشیم که یافتن روش صحیح و مهندسی مطالعه برای آزمون وکالت، یک «هنر» است، سخنی به گزاف نگفته‌ایم.

بدین ترتیب، در این نوشتار، قصد داریم در حد امکان به شناخت این «روش صحیح» برای مطالعه در آزمون وکالت بپردازیم؛ به این منظور نام این پژوهش، «**هنر مدیریت مطالعه برای آزمون وکالت**» انتخاب شده است. اما قبل از هرچیز لازم می‌دانم از عزیزانی که سابقاً در این آزمون، موفق شده و سپس با هدف ادای زکات علم و نیز کمک به هم‌نوع، تجربیات خود را خالصانه در اختیار بنده و امثال بنده قرار دادند، قدردانی نمایم؛ بی‌تردید این مقاله نیز در راستای همان اهداف والا تدوین گردیده است؛ هر چند نگارنده حقیر، هیچ ادعایی در غنا، صحیح و صواب بودن این نوشتار از هر نظر نداشته و عاجزانه از داخلین در امر و خوانندگان محترم، تقاضای بیان نقطه‌نظرات خود جهت رفع عیوب و بهبود این خرده‌نگاشته را دارد.

در مقام قدردانی لازم می‌دانم به طور ویژه از جناب آقای علی‌اکبر غلامی، رتبه اول آزمون وکالت ۹۴، که حقیقتاً بخش عمده‌ای از نتیجه آزمون خویش در آزمون وکالت ۹۵ را مدیون ایشان هستم، کمال تقدیر و تشکر را داشته باشم. با راهنمایی‌ها و آموزش‌های جناب ایشان، اینجانب در مدتی حدوداً ۳ ماهه (از اواسط مرداد ۹۵ تا آزمون) آن هم در شرایطی که به تازگی از خدمت سربازی فارغ شده بودم (و البته به پشتوانه اندوخته علمی سابق) موفق به کسب نتیجه مطلوب در آزمون وکالت ۹۵، آن هم در نخستین تجربه خود شدم. در جای‌جای این نوشتار، تأثیر کمک‌ها و راهنمایی‌های ایشان تشریح شده است.

همچنین سرکار خانم شمس (از داوطلبین محترم آزمون وکالت کانون اصفهان) با معرفی کتاب‌ها و منابع دقیق و مناسب و همچنین دوست دیگرم: جناب آقای هاشم احمدی (هم‌دوره مقطع کارشناسی و کارآموز کانون خراسان) با راهنمایی‌های بسیار مفید و موثری که در حق اینجانب مبذول فرمودند سهمی به‌سزا در سرانجام کار داشتند و بدین وسیله از هر یک از این دو بزرگوار نیز صمیمانه قدردانی می‌نمایم.

لازم به ذکر است که اینجانب در مسیر مطالعه برای آزمون وکالت و کشف دقائق و ظرائف آن، اصولاً طبق توصیه‌ها و فرمایش‌های جناب آقای غلامی عمل نمودم. لذا در این نوشتار در هر مورد که مبحثی مسکوت مانده است (مانند شیوه تست‌زنی و زمان مناسب برای آن و...) می‌توانید طبق توصیه‌ها و تجویزات جناب ایشان در دو کلیپ منتشره در [سایت آپارات](#) عمل نمایید. (یک کلیپ ۲۵ دقیقه‌ای تحت عنوان «تحلیل قانون» و کلیپ دیگر که مهم‌تر و جامع‌تر است: ۲/۵ ساعته تحت عنوان «مشاوره آزمون وکالت»); خواننده محترم را اکیداً به تهیه این دو منبع آموزشی توصیه می‌نمایم. در واقع، بنده جهت جلوگیری از إطناب، مواردی را که قبلاً در کلیپ‌های مذکور تشریح شده است، در این نوشتار ذکر ننمودم و بیشتر به توضیح نقاط بزرگ‌نگاه و تشریح آنچه (به عقیده خویش) همچنان مغفول مانده است، پرداخته‌ام. البته در یکی دو مورد جزئی نیز نظری متفاوت با جناب آقای غلامی دارم که در انتهای مقاله بیان خواهد شد.

این نوشتار در چهار فصل، پیکربندی شده است. در بحث ما مهم‌ترین فصل، فصل سوم (شیوه مطالعه منابع) بوده و عمده مباحث این نوشتار بر همین مرحله متمرکز خواهد شد. نمودار تفصیلی طرح این نوشتار به قرار زیر است:

فصل اول - مراحل آمادگی برای آزمون وکالت

۱-۱- آمادگی علمی یا عمومی

۲-۱- آمادگی تکنیکی یا اختصاصی

فصل دوم - منابع هر مرحله از آمادگی برای آزمون وکالت

۱-۲- منابع در مورد مرحله آمادگی علمی و عمومی

۱-۱-۲- درس حقوق مدنی

۲-۱-۲- درس آیین دادرسی مدنی

۳-۱-۲- درس حقوق تجارت

۴-۱-۲- درس اصول فقه

۵-۱-۲- درس حقوق جزا

۶-۱-۲- آیین دادرسی کیفری

۲-۲- منابع مرحله آمادگی اختصاصی

۱-۲-۲- درس حقوق مدنی

۲-۲-۲- درس آیین دادرسی مدنی

۳-۲-۲- درس حقوق تجارت

۴-۲-۲- درس اصول فقه

۵-۲-۲- درس حقوق جزا

۶-۲-۲- درس آیین دادرسی کیفری

فصل سوم - شیوه مطالعه منابع

۱-۳- شیوه مطالعه منابع مرحله آمادگی علمی و عمومی

۲-۳- شیوه مطالعه منابع مرحله آمادگی اختصاصی و حرفه‌ای برای آزمون وکالت

۱-۲-۳- روش‌های عام و مشترک

۱-۱-۲-۳- روش نمودارکشی و جدول‌بندی

۱-۱-۲-۳- تهیه جدول و نمودار و روش آن

۲-۱-۲-۳- تهیه و تدوین «مجموعه نمودارها و جداول صحیح»

۳-۱-۲-۳- بازنویسی از حفظ

۳-۲-۱-۴- سرعت بخشی در ترسیم نمودار

۳-۲-۱-۵- بازنویسی ذهنی

۳-۲-۱-۶- نکات پایانی مربوط به جدول بندی و نمودارنویسی

۳-۲-۱-۲- روش مطالعه مقایسه ای

۳-۲-۱-۳- روش مطالعه بر اساس عبارات کلیدی

۳-۲-۱-۴- روش اقل پذیری و اخراج اکثر

۳-۲-۱-۵- روش حسن تعلیل

۳-۲-۲- نکات اختصاصی برای برخی دروس

۳-۲-۱- درس آیین دادرسی مدنی

۳-۲-۲- درس حقوق تجارت

۳-۲-۳- درس حقوق جزا

۳-۲-۴- درس دادرسی کیفری

فصل چهارم - نکات کلی و پایانی پیرامون مطالعه برای آزمون وکالت

فصل اول - مراحل آمادگی برای آزمون وکالت

به طور کلی می‌توان دو مرحله را برای آمادگی در آزمون وکالت در نظر گرفت:

الف- آمادگی علمی یا عمومی ب- آمادگی تکنیکی یا حرفه‌ای یا اختصاصی (یعنی مختص آزمون وکالت)

۱-۱. آمادگی علمی یا عمومی

در مرحله نخست، داوطلب از حیث سطح کلی علمی مورد توجه قرار می‌گیرد. اینکه اصلاً علم حقوق را تا چه حد مسلط است؟ اولیات و مسلمات هر شاخه از حقوق را می‌داند یا خیر؟ و بعد از آن، آیا واقعاً حداقل در حد یک کارشناس (لیسانس) رشته حقوق، علم دارد؟ در واقع، در این مرحله داوطلب، بدون توجه به اینکه می‌خواهد برای آزمون وکالت آماده گردد، می‌بایست بنیه علمی لازم را در برخی دروس کسب نماید. بدین منظور باید برای هر درس به کتب مرجع مرتبط با همان رشته مراجعه نماید. در قسمت بعد، منابع این مرحله توضیح داده خواهد شد. لازم به ذکر است، طی کردن این مرحله، بسته به اینکه شخص، تا چه میزان نیاز علمی و آمادگی ذهنی دارد، متفاوت خواهد بود. ممکن است شخصی برخی از کتب مرجع را قبلاً در دوره ارشد مرور کرده و بدین لحاظ، تدویری یک‌ماهه برای وی کافی باشد؛ این امکان هم وجود دارد که شخص، نیازمند شش ماه غور و تعمق در این مرحله باشد.

۲-۱. آمادگی تکنیکی یا اختصاصی

در مرحله دوم، آمادگی داوطلب از حیث آشنایی با نکات و ظرائف آزمون وکالت مورد توجه قرار می‌گیرد. اینکه آیا می‌داند قرار است با چه آزمونی روبه‌رو شود؟ جنس و شیوه طرح سؤالات این آزمون چگونه است؟ از کدام منابع سؤال طرح می‌گردد؟ شیوه مطالعه برای آزمون وکالت چگونه است؟ و... . نکته مهم آن است که برای این مرحله، در هر حال حداقل ۳ ماه زمان باید منظور گردد. پس اگر داوطلبی خود را نیازمند طی کردن مرحله نخست (آمادگی علمی) می‌بیند، باید طوری برنامه‌ریزی کند که سه ماه مانده به آزمون وکالت، مرحله آمادگی عمومی (علمی) را طی کرده باشد.

مطالعه برای هر یک از دو مرحله فوق، متفاوت است. برخی از داوطلبان بدون گذار از مرحله نخست، مبادرت به مطالعه در مرحله دوم می‌کنند. این کار در مورد دروس تجارت، حقوق جزای عمومی و آیین دادرسی کیفری می‌تواند (تحت شرایطی و در برخی موارد) جواب‌گو باشد.

روش مذکور اما در مورد درس مدنی هرگز، و در مورد درس آیین دادرسی مدنی اصولاً صحیح نیست. اصول فقه نیز درسی آموختنی (و نه حفظی) است و این شیوه در این درس، با شکست مواجه می‌گردد. چراکه با صرف مطالعه به سبک وکالت، بدون داشتن بنیه علمی لازم، اصولاً نمی‌توان با این درس در آزمون وکالت روبه‌رو شد؛ مگر آنکه در مورد درس آیین دادرسی مدنی، متون قانونی به صورت «واو به واو» و همچون یک رایانه، به خاطر سپرده شود؛ دقیقاً همان‌گونه که آدمی بر نام و نام خانوادگی خویش مسلط است. مسلماً این شیوه یادگیری بسیار پرمحمت بوده و نتیجه آن سطحی و گذرا می‌باشد. یعنی معلومات حاصل از این روش، چند صبحی بیش در ذهن نمی‌ماند. به علاوه، با صرف نیمی از آن همه زحمت، می‌توان کتب علمی و مرجع را مطالعه نمود. پس منطقاً مطالعه کتب مرجع، بسیار سودمندتر از مراجعه به منابع دست دوم (مثل جزوات آموزشی، تست‌های تألیفی و...) و یا حفظ کردن کورکورانه قوانین می‌باشد.

فصل دوم - منابع هر مرحله از آمادگی برای آزمون وکالت

در این فصل، منابع و کتبی که برای هر یک از مراحل «آمادگی عمومی» و «آمادگی اختصاصی» مناسب به نظر می‌رسد معرفی می‌گردد.

۱-۲. منابع در مورد مرحله نخست (آمادگی علمی و عمومی) :

۱-۱-۲. درس حقوق مدنی

آنچه بیش از همه مورد نظر و مورد توصیه است، آمادگی علمی در درس حقوق مدنی است: در مورد این درس بدون تردید شخص باید پیش از مطالعه برای آزمون وکالت، حداقل دو بار، مجلدات ۲، ۳ و ۴ از پنج جلد کتب قواعد عمومی قراردادهای مرحوم دکتر کاتوزیان؛ را مطالعه نموده باشد؛ (یکبار عمیق و بار دوم: دوره). جلد اول و جلد پنجم هم اگر مطالعه گردد، مسلماً بهتر است و از بین این دو، جلد پنجم بر جلد نخست، اولویت دارد.

در مورد اشخاص و مجبورین، کتاب دکتر صفایی مورد توصیه است و مطالعه کتاب نظم کنونی به تنهایی کارساز نیست.

در مورد وصیت، شفعه، عقود معین و خانواده، مراجعه مستقیم به کتاب نظم کنونی بلامانع و کافی است؛ ولی چنانچه شخص، در همین موارد هم بسیار احساس ضعف می‌کند (یعنی در حد صفر است)، لازم است این مباحث را از دوره مقدماتی حقوق مدنی (مدنی ۵، ۶، ۷ و ۸ دوره کارشناسی) مطالعه نماید.

در مورد ارث، به عقیده بنده جزوه جناب آقای دکتر شهبازی بسیار سلیس، روان و گویا بوده و داوطلب هر چقدر هم با ارث بیگانه باشد، با این جزوه به خوبی می‌تواند ارث را فراگیرد. یعنی با اینکه جزوه است اما بار علمی مناسبی هم دارد.

اما مسئولیت مدنی؛ این مورد، از آن جهت، کمتر مورد توجه قرار می‌گیرد که تعداد طرح سؤال از مباحث آن کمتر است. وگرنه یادگیری مباحث این حوزه، تنها با کتاب نظم کنونی میسر نیست. کتاب وقایع حقوقی (مدنی ۴) در مورد مباحث مسئولیت مدنی مفید و لازم است. حتی برای یادگیری برخی مباحث مسئولیت مدنی ممکن است نیاز به مراجعه موردی به مجلدات دوره پیشرفته (دوره سه جلدی مسئولیت مدنی دکتر کاتوزیان) داشته باشید. (مثلاً تست ۲۰ مدنی آزمون ۹۵ (مهدکودک...) تستی بود که به عقیده بنده پاسخ‌گویی به آن تنها با مطالعه کتاب نظم کنونی میسر نبود).

نکته‌ای که در مورد وقایع حقوقی باید در ذهن داشته باشید آن است که یکی از فروع این مبحث، مسئولیت در حوادث رانندگی است. قانون بیمه اجباری مسئولیت دارندگان وسایل نقلیه موتوری مصوب ۱۳۴۷، ۱۳۸۷ و نهایتاً ۱۳۹۵ در تاریخچه این بحث مشهود است. در حالی که کتب استاد کاتوزیان؛ بر اساس قوانین ۴۷ و ۸۷ نگاشته شده است. اما واقعیت آن است که هیچ فرقی در اصل و مبنای بحث ایجاد نشده است و با توجه به این که در قانون جدید نیز همانند قوانین سلف، برای دارندگان وسایل نقلیه، مسئولیت نوعی و بدون تقصیر و بر مبنای نظریه خطر مقرر شده است، کتب استاد کاتوزیان؛ همچنان کارگشا است. (ظاهراً در زمان حیات از ایشان سؤال شده که آیا کتب مسئولیت مدنی (دوره پیشرفته) را بر اساس قانون جدید وقت (=۸۷) اصلاح و بازنگری می‌فرمایید؟ که ایشان نیازی به اصلاح ندیدند و تلویحاً معتقد بودند که کسی که به این کتب مراجعه می‌کند آنقدر آگاهی علمی دارد که بتواند مباحث کتاب را با قوانین جدید تطبیق دهد).

اما اگر به هر حال وسواس کتاب «به‌روز» دارید می‌توانید از کتاب مسئولیت مدنی دکتر صفایی (چاپ سمت) استفاده نمایید.

در هر حال، داوطلبینی که در درس مدنی، در حد «بسیار ضعیف» قرار دارند، هرگز نباید کار را با کتاب نظم کنونی شروع کنند. به دلیل اینکه این کتاب، عصاره و خلاصه است و بدون دانستن عقبه داستان، این کتاب، گمراه کننده و مضر است. شخصی که بدون علم کافی به سراغ این کتاب می رود، ممکن است این کتاب را اشتباه بخواند و اشتباه بفهمد.

یک نکته: هر چقدر می توانید برای درس حقوق مدنی وقت بگذارید و از این بابت نگران نشوید. پایه ریزی در این درس در آینده نیز به کارتان خواهد آمد.

۲-۱-۲- درس آیین دادرسی مدنی

تسلط بسیار جامع و دقیق بر کل متن قانون آیین دادرسی مدنی و کل قوانین خاص مربوط به این درس، در خوش بینانه ترین حالت شما را تقریباً حائز درصد ۹۰ در این درس می نماید. اما حتی اگر هم به این نتیجه قناعت می کنید، باز هم مطالعه کتب مرجع برای این درس، مورد تأکید است.

زیرا همانگونه که گفته شد، برای رسیدن به این نتیجه از طریق مطالعه صرف قانون، زحمت و انرژی بسیاری مورد نیاز است. بسیاری از نکاتی که شما با چند بار خواندن و مقایسه کردن مواد نصیبتان می شود، قبلاً توسط اساتید خبره، گردآوری شده و شما می توانید بدون صرف وقت و انرژی زیاد، آنها را در اختیار داشته باشید. به ویژه آنکه در کتب، علمی، منطق ماجرا تشریح شده است و شما مواد قانونی را به همراه علت و چرایی آنها یاد می گیرید. این طرز آموزش بسیار متفاوت با خواندن خود قانون است.

تجربه شخصی خود من، آن است که تا زمانی که سه جلد دوره پیشرفته استاد شمس را مطالعه نمودم، چیزی از دادرسی مدنی بدست نیاوردم. این توصیه را (البته اندکی ملایم تر از تأکیدی که بر خواندن قواعد عمومی قراردادها دارم) به شما داوطلب محترم نیز ارائه می نمایم. اما اگر احساس می کنید با دوره بنیادین نیز آیین دادرسی مدنی را می فهمید، به همان دوره بنیادین قناعت کنید. (بنده، منابع مرجع را قبلاً برای آزمون ارشد خوانده بودم و در آزمون وکالت عملاً از آن استفاده نمودم).

در کل، آنچه برای بنده همواره راهگشا بوده، کتب دوره کامل و پیشرفته بوده است. خصوصاً مطالبی که به ظاهر ارتباطی با آزمون وکالت نداشته اند. مثل مطالبی که اساتید، به نحو تطبیق، از حقوق فرانسه شاهد مثال می آورند....

در هر حال، در درس آیین دادرسی مدنی، خواندن «کتاب»، رکنیت دارد و رسیدن به محصّلات دادرسی مدنی بدین طریق، بسیار راحت تر از خواندن خشک قوانین است. ضمن اینکه برخی تست ها (یعنی همان ۱۰ درصد باقیمانده)، صرفاً از کتب علمی استخراج شده و در قانون جایگاهی ندارند؛ مثلاً اصطلاح سوگند «بتی» حتی یکبار هم در قانون آیین دادرسی مدنی ذکر نشده اما در تست شماره ۲۲ آزمون وکالت ۱۳۹۵ بکار رفته است؛ همچنین تست ۲۷ همین آزمون (مهلت اعتراض ثالث) و یا این سؤال معروف که آیا گزارش اصلاحی، حکم شمرده می شود یا خیر و یا اینکه اگر هنگام تقدیم دادخواست، خواننده در قید حیات نباشد، سرنوشت پرونده چه خواهد شد؟ (قرار عدم استماع) و...؛ پاسخ اینها فقط در کتب علمی یافت می شود.

البته در قسمت آمادگی اختصاصی برای آزمون وکالت خواهیم گفت که با وجود مطالعه کتاب، شما همچنان باید با متن تک تک مواد قانون آیین دادرسی مدنی در حد لازم، آشنایی داشته باشید.

۳-۱-۲- درس حقوق تجارت

مطالعه علمی در این درس در مباحث ورشکستگی و اعمال تجاری (به جز دلالتی و حق العمل کاری) اجتناب ناپذیر است. اما در مباحث دلالتی و حق العمل کاری، و شرکتها تسلط بر قانون کفایت می کند. لکن فهمیدن قانون در این مورد نیز باید دقیق و موشکافانه باشد. منابع علمی در این زمینه، کتب دکتر اسکینی می باشد.

نکته جالب توجهی که در مورد اسناد وجود دارد آن است که اصولاً این بحث، نیاز به مطالعه علمی دارد اما چون بحث اسناد، حیطة محدودی دارد، اکنون (یعنی سال ۱۳۹۵) در عمل شاهد آن هستیم مباحث اسناد تجاری، با تست اشباع و پوشش داده شده است؛ یعنی شما می توانید با بررسی علمی و «فهمیدن» تک تک تست های مربوط به اسناد تجاری در همه آزمون ها (نه فقط وکالت)، آمادگی لازم را در این زمینه کسب نمایید. اما چگونگی خواندن تست ها نیز خود نیاز به توضیح کوتاهی دارد که در قسمت آمادگی اختصاصی تشریح خواهیم نمود.

۴-۱-۲- درس اصول فقه

درس اصول فقه به هیچ وجه حفظی نیست، بلکه یادگرفتنی است. کتاب دکتر محمدی کتاب معروف و مسلمی است که جهت مطالعه علمی ضروری است. سعی کنید مباحث اصول فقه را با مثال فراگیرید و آن مثال را به عنوان سرخی از بحث مربوطه، «حفظ» کنید. مثلاً به جای آنکه تعریف مقدمه و وجوب و مقدمه واجب را حفظ نمایید، به عنوان مثال به خاطر بسپارید که استطاعت مالی، مقدمه وجوب حج است و وضو مقدمه واجب برای نماز. (بدیهی است باید اصل بحث را «بفهمید» و حفظ کردن مثال، جهت یادآوری اصل بحث است).

در مورد اصول فقه، کتب علمی زیادی به چاپ رسیده است اما باید بدانید همه آنها تقریباً یکسان هستند. تصور نکنید کتابی ممکن است وجود داشته باشد که اصول فقه را یک شبه و به طور معجزه آسا در ذهن شما قرار دهد. همه مباحث تقریباً مشابه است. اما برخی کتب در موارد اختلافی، نظراتی ارائه داده اند که با غرض طراحان تست متفاوت است. در برخی موارد دیده ام که نظرات علمی دکتر شهبازی در کتاب اصول فقه، با آنچه در آزمون وکالت متداول است مغایر بوده و در برخی موارد نیز کتاب علمی ایشان اصلاً ساکت و یا بسیار مجمل است. (جالب آنکه کتاب تست ایشان برای وکالت مناسب است...).

بنابراین همان کتاب اصول فقه دکتر محمدی را به عنوان یک کتاب علمی می توانید در دستور کار خود قرار دهید. کتاب اصول فقه دکتر شب خیز (که بسیار سلیس و روان و با مثال های فراوان است) و نیز مجلدات اصول فقه دکتر قافی که از برخی دوستان توصیه شده، نیز می توانند گزینه های مناسبی باشند.

۵-۱-۲- درس حقوق جزا

به طور کلی درس حقوق جزا به شانس داوطلبی که «فقط قانون» را خوانده، بستگی دارد !!! زیرا سبک سؤال در درس جزا سال به سال می تواند متفاوت باشد. در این درس اگر بنا باشد تست به صورت کلی و از ظاهر قانون باشد مانند آنچه در آزمون وکالت ۹۴ رخ داد، با توسل و تسلط به خود متن قانون به راحتی می توان به سؤال پاسخ داد؛ زیرا قانون در اغلب موارد، در مورد نتیجه ها حکم کرده اما در مورد شیوه قضاوت کردن در مورد یک پرونده (امور موضوعی) کمتر حکمی رانده است. به تست ۸۴ آزمون وکالت ۹۴ توجه کنید: «صدور حکم و اجرای مجازات در مورد کدام یک از جرایم زیر، قابل تعویق و تعلیق است؟» در این تست، خود طراح قبلاً ۴ پرونده را قضاوت کرده و نتیجه هر یک را (که سه تایی آنها نص ماده هستند) در چهار گزینه به شما عرضه داشته است: معاونت در قتل عمد، معاونت در اسیدپاشی و (سایر تست های درس جزا در آزمون ۹۴ نیز به راحتی از ظاهر خود قانون قابل پاسخ گویی هستند).

حال تصوّر کنید طراحان تست قصد طرح سؤالی عمیق تر را داشته باشند (مانند آنچه در آزمون وکالت ۹۵ شاهد بودیم) در اینجا دیگر نص قوانین کفایت نمی‌کند. به عنوان مثال ممکن است به جای تست مذکور در بالا، قضاوت در پرونده نیز به عهده داوطلب قرار داده شود و در متن سؤال حادثه‌ای را تشریح کنند که نیاز به قضاوت شما داشته باشد و شما باید بفهمید آن کار که در متن سؤال آمده، معاونت است، شرکت در جرم است یا اصلاً جرم نیست. (مثلاً در تست مذکور در بالا طراح تست می‌توانست حوادث آن چهار پرونده را هم در چهار گزینه به طور مختصر تشریح کند تا شما مجبور شوید خودتان قضاوت کنید که آیا فلان عمل، معاونت در اسیدپاشی هست یا خیر...). و نیز مانند سؤال ۹۲ یا ۸۳ آزمون وکالت امسال (۹۵)؛ این دو سؤال (صرف‌نظر از اختلاف نظرها و ایراداتی که به کلید وارد شد) فی‌نفسهما سؤالاتی صحیح هستند اما قضاوت را به عهده داوطلب قرار داده‌اند و این گونه قضاوت کردن نیازمند مطالعه قبلی کتب علمی است و با صرف تسلط به نص قوانین به سختی قابل پاسخ‌گویی می‌باشند.

حال تصمیم با داوطلب است که چگونه برای این درس می‌خواهد آماده گردد. زیرا سبک سؤال در درس جزا سال به سال می‌تواند متفاوت باشد و به همین دلیل در بالا عرض کردم به شانس داوطلب قانون‌خوان بستگی دارد! اما (مثلاً) در درس آیین دادرسی کیفری، سؤالات هر چقدر هم دشوار طرح گردد، هرگز خارج از نص قانون (ولو قانون خاص) نخواهد بود؛ حداکثر، آن است که از مفهوم مخالف یک ماده، سؤالی طرح گردد.

بنابراین داوطلبی که برای درس حقوق جزا کتب جزای عمومی دکتر اردبیلی و جزای اختصاصی دکتر میرمحمد صادقی را پشت سر می‌گذارد، راهی مطمئن و محکم را طی کرده و با دلگرمی، به عوامل موهومی مثل شانس و احتمال، پشت کرده است.

تجربه شخصی خود بنده آن است که بسیاری از کیس‌ها و مواردی که در تست‌ها ذکر می‌شود پشته‌ای در کتب مرجع دارد. یعنی همان مثال را می‌توان (با اندکی تغییر) در کتب مرجع پیدا کرد. از این منظر هم که به قضیه نگریسته شود، مطالعه کتب علمی اساتید مفید است. اما به هر حال باز هم عرض می‌کنم اگر سؤالات به شیوه‌ای که در آزمون ۹۴ طرح شده است، تدوین گردد، صرف نص مواد کفایت می‌کند. دیگر، تصمیم با خود داوطلب است که تا چه میزان می‌خواهد ریسک کند....

۲-۱-۲- آیین دادرسی کیفری

مهربان‌ترین درس در آزمون وکالت، درس آیین دادرسی کیفری است! این درس هیچگاه نیاز به مطالعه علمی و کتاب مرجع ندارد و حداکثر آن است که گاهی نیاز به مراجعه موردی به کتاب نکات دکتر خالقی احساس شود. بنابراین در مورد این درس در مبحث آمادگی اختصاصی و تکنیکی بیشتر سخن خواهیم گفت.

۲-۲- منابع مرحله آمادگی اختصاصی یا تکنیکی

۲-۲-۱- درس حقوق مدنی:

- کتاب نظم کنونی مرحوم استاد کاتوزیان (در مورد مباحثی که علمی مطالعه نشده است)

- جزوه حقوق مدنی دکتر شهبازی (جزوه ارث ایشان یک جزوه مستقل است)

- کتاب تست دکتر شهبازی

۲-۲-۲- درس آیین دادرسی مدنی:

- قانون

- کتاب تست جناب آقای کمالوند (فقط تست‌های آزمونی این مجموعه مدّ نظر است؛ نه تست‌های تألیفی ایشان).

۳-۲-۲- درس حقوق تجارت:

- قانون

- کتاب تست دکتر قربانی (چتر دانش)

۴-۲-۲- درس اصول فقه:

- مجموعه تست‌های دکتر شهبازی

من نمی‌دانم؛ اما اگر (طبق برخی گفته‌ها) کتابی را یافتید که مطمئن شدید تست‌های اصول عیناً از مثال‌های آن کتاب استخراج می‌گردد، همان را تهیه کنید و بخوانید... (?) .

۵-۲-۲- درس حقوق جزا:

- قانون

- کتاب تست تألیفی سرکار خانم دکتر شادی عظیم‌زاده (مهم)

- کلّ تست‌های سال‌های گذشته (اعم از وکالت، سراسری و...) که مربوط به قوانین «نسخ‌نشده» باشند:

در این زمینه، اگر کتابی سراغ دارید که آزمون‌های سنوات گذشته را طبق قوانین جدید تشریح کرده، همان را تهیه کنید. جناب آقای غلامی کتاب تست قانون یار را معرفی فرموده‌اند و برخی کتاب تست جناب آقای دکتر نورمحمد صبری؛ خود بنده فقط تست‌های آزمون-های گذشته وکالت را تجربه کردم که البته تا حدّی إهمال بود و شما همه تست‌ها را بررسی کنید.

۶-۲-۲- درس آیین دادرسی کیفری

- قانون

- کتاب نکات دکتر خالقی (فقط برای مراجعه موردی؛ اگر لازم شد...)

- تست: نیاز نیست.

فصل سوم - شیوه مطالعه منابع

۱-۳- شیوه مطالعه منابع علمی و مرجع

در زمینه مطالعه منابع علمی و کتب مرجع، توصیه‌های مفصّلی نمی‌توان مطرح کرد و عمده مباحث بر روی شیوه مطالعه منابع کنکوری و قانون (مبحث بعد) متمرکز است. اما چند نکته مسلّم در مورد مطالعه کتب مرجع شایان ذکر است:

* اگر قرار شد به سراغ کتاب مرجعی بروید، پس همه آن کتاب را بخوانید؛ حتّی آن مواردی که نویسنده محترم، مباحثی را از حقوق فرانسه آورده و یا مطالبی را (معمولاً با فونت ریزتر و متفاوت) به عنوان «قرائت و تمرین» یا «برای مطالعه بیشتر» درج کرده است.

خواندن مطالبی از این دست، در روشن شدن تاریخچه بحث و فهمیدن روح قانون به غایت تأثیرگذار و رکین است. هیچگاه این مطالب را دست‌کم نگیرید. همچنین خواندن کلّ کتاب مرجع موجب می‌شود که شما به جای حفظ کردن آنچه از متن قانون برداشت می‌کنید، به درک عمیق‌تری از آن دست‌یابید.

شود، مطلب را به صورت داستانی و استدلالی (علّت و معلولی) یاد بگیرید. متعاقباً این امر منجر می‌شود که اگر در خواندن قانون نقصی داشته‌اید، با وحدت ملاکی که ذهن شما خودبه‌خود انجام می‌دهد، در سایر موارد هم بتوانید از عهده تست‌های غریب و بیگانه برآید.

* از کتب مرجع خلاصه‌برداری کنید.

این کار هرچند کمی وقت‌گیر است، اما سرمایه عظیم و بزرگی برای آینده شما می‌سازد. این توصیه را استاد کاتوزیان؛ نیز بارها به دانشجویان خود ارائه فرموده است. خلاصه‌برداری‌هایی هم که بنده از کتب آیین دادرسی مدنی یا قواعد عمومی قراردادها در سنوات گذشته، برای خود تدوین کرده‌ام، همچنان به مثابه توشه‌ای ارزشمند در کوره‌راه‌های علمی بکار می‌آیند. مشکل وقت‌گیر بودن این کار را هم می‌توانید با کار دسته‌جمعی حل کنید. یک گروه سه نفره هر کدام یک‌سوم کار را به عهده گیرد؛ به شرطی که «فضای روانی» کار و جنبه اتحاداتان متشتت و پراکنده نگردد و از کار همدیگر خبر داشته باشید. چرایی لزوم این اتحاد روانی را در نکته بعدی توضیح می‌دهم.

* خلاصه‌هایی را که خودتان با دست خودتان نوشته‌اید بخوانید؛ (این توصیه در بحث نمودارنویسی در آمادگی تخصصی هم مطرح می‌شود).

جزوات و خلاصه‌نوشته‌های دیگران هم خوب است و ممکن است بسیار جامع و کامل هم باشند. اما نکته‌ای که اغلب مغفول می‌ماند آن است که وقتی شما جزوه دستنویس خودتان یا (گروه خودتان) را می‌خوانید ناخودآگاه در همان فضای علمی کتاب، آن زمان که در آن مستغرق بودید، قرار می‌گیرید و بدین ترتیب شما با دوره کردن سریع جزوه، کأنه کل کتاب مربوطه را مجدداً به طور «عمیق» خوانده‌اید. بار روانی هر جزوه فقط برای نویسنده یا نویسندگان آن جزوه ایجاد می‌گردد.

البته خلاصه‌نوشته‌های دیگران هم در حدّ خود می‌توانند مفید باشند، اما به هر حال برای شما فقط یک جزوه با عبارات سردی هستند که با شما ارتباط «روانی» برقرار نمی‌کنند و فقط در حدّ مؤذای ظاهری خود قادر به انتقال معانی هستند.

۲-۳. شیوه مطالعه منابع برای آمادگی اختصاصی و حرفه‌ای برای آزمون وکالت

برای این مرحله، شما باید حداقل سه ماه زمان تا آزمون وکالت داشته باشید. یعنی مباحثی که در ادامه ذکر می‌شود قرار است ظرف حدود دو ماه و نیم به انجام برسد و در دو سه هفته پایانی مرور گردد.

آنچه در این هنگام شما به آن احتیاج دارید، آن است که آموخته‌های علمی خودتان را به سبک آزمون وکالت آرایش دهید. بی‌تردید تست زدن و بررسی سؤالات آزمون وکالت سال‌های گذشته در این راه، نقش به‌سزایی دارد. اما قبل از آن، امور دیگری نیز باید صورت گیرد که ذیلاً به آن اشاره خواهم نمود. ابتدا شیوه‌های مشترک در تمام دروس و سپس نکات لازم برای برخی دروس ذکر می‌شود.

۱-۲-۳. روش‌های عام و مشترک

۱-۲-۳-۱. روش نمودارکشی و جدول‌بندی

در این مبحث ۵ مرحله مورد بررسی قرار می‌گیرد: ۱- روش تهیه نمودار و اهمیت آن ۲- تهیه و تدوین «مجموعه نمودارها و جداول صحیح»؛ ۳- بازنویسی از حفظ؛ ۴- سرعت‌بخشی در ترسیم نمودار ۵- بازنویسی ذهنی؛

در پایان مبحث نیز نکات کلی مربوط به جدول‌بندی و نمودارنویسی بیان می‌گردد.

۳-۲-۱-۱-۱-تهیه جدول و نمودار و روش آن

یکی از مهم ترین و ضروری ترین کارهایی که در بحث آمادگی تکنیکی و اختصاصی باید انجام دهید، نمودار کردن مواد و جدول بندی نصوص قانونی است. اکثر داوطلبین از این موهبت بی نظیر غافل هستند و خود بنده نیز آگاه شدن از آن را وام دار جناب آقای غلامی عزیز هستم.

به عنوان مثال، بسیاری از داوطلبان هستند که مباحث مشابه در دستور موقت و تأمین خواسته را خلط می کنند و اگر آنها را حفظ کنند، محفوظات را به زودی فراموش می کنند.

یا مثلاً تخلف از دستورهای دوران مراقبت تعلیق مجازات، تعویق صدور حکم، جایگزین حبس و... هر یک اثراتی دارد که بعضاً با هم اشتباه می شوند.

حال دو مستطیل زیر را با هم مقایسه کنید: مستطیل اول، فقط متن مواد قانونی مربوطه است و مستطیل دوم، جدول آنها:

ماده ۴۴- در مدت تعویق، در صورت ارتکاب جرم موجب حد، قصاص، جنایات عمدی موجب دیه یا تعزیر تا درجه هفت، دادگاه به لغو قرار تعویق اقدام و حکم محکومیت صادر می کند. در صورت عدم اجرای دستورهای دادگاه، قاضی می تواند برای یک بار تا نصف مدت مقرر در قرار به مدت تعویق اضافه یا حکم محکومیت صادر کند.

ماده ۵۰- چنانچه محکومی که مجازات او معلق شده است در مدت تعلیق بدون عذر موجه از دستورهای دادگاه تبعیت نکند، دادگاه صادرکننده حکم قطعی می تواند به درخواست دادستان یا قاضی اجرای احکام، برای بار اول یک تا دو سال به مدت تعلیق اضافه یا قرار تعلیق را لغو نماید. تخلف از دستور دادگاه برای بار دوم، موجب الغای قرار تعلیق و اجرای مجازات می شود.

ماده ۶۱- هرگاه محکوم در مدت آزادی مشروط بدون عذر موجه از دستورهای دادگاه تبعیت نکند برای بار اول یک تا دو سال به مدت آزادی مشروط وی افزوده می شود. در صورت تکرار یا ارتکاب یکی از جرائم عمدی موجب حد، قصاص، دیه یا تعزیر تا درجه هفت، علاوه بر مجازات جرم جدید، مدت باقیمانده محکومیت نیز به اجرا در می آید، در غیر این صورت آزادی او قطعی می شود.

ماده ۸۱- چنانچه محکوم از اجرای مفاد حکم یا دستورهای دادگاه تخلف نماید، به پیشنهاد قاضی اجرای احکام و رأی دادگاه برای بار نخست یک چهارم تا یک دوم به مجازات مورد حکم افزوده می شود و در صورت تکرار، مجازات حبس اجرا می گردد.

ماده ۲۴- چنانچه محکوم طی مدت اجرای مجازات تکمیلی، مفاد حکم را رعایت ننماید، دادگاه صادرکننده حکم به پیشنهاد قاضی اجرای احکام برای بار اول مدت مجازات تکمیلی مندرج در حکم را تا یک سوم افزایش می دهد و در صورت تکرار، بقیه مدت محکومیت را به حبس یا جزای نقدی درجه هفت یا هشت تبدیل می کند. همچنین بعد از گذشتن نیمی از مدت مجازات تکمیلی، دادگاه می تواند با پیشنهاد قاضی اجرای حکم در صورت اطمینان به عدم تکرار جرم و اصلاح مجرم، نسبت به لغو یا کاهش مدت زمان مجازات تکمیلی وی اقدام کند.

در جدول سمت راست بنا به فرض، از قبل می دانیم که:

منظور از حرف «ل»، لغو تعویق یا تعلیق است؛

و منظور از «حج»: حبس یا جزای نقدی؛

ممیز هم نشانگر اختیار قاضی است...

و منظور از جرم، «جرم عمدی موجب حد، قصاص، دیه یا تعزیر تا

درجه هفت» است.

برای تدوین هر جدول، ابتدا مواد و قوانین مربوطه را گردآوری و تجمیع کرده و ناسخ و منسوخ و مخصّص ها و خلاصه، هرچه هست را اعمال کنید. سپس نتیجه گیری نهایی را در چک نویس بنویسید و سرانجام برای داده های نهایی یک جدول تهیه کنید. توجه کنید که نمودار نهایی را حتماً یکبار بیازمایید

جرم	تخلف اول	
صدور	ل / ۱ / ۲	تعویق
اجرا	ل / ۱ - ۲	تعلیق
باقی	۱ - ۲	آم
حبس	۱ / ۲ - ۱ / ۴	جای
حج ۷۸	۱ / ۳	تک

که مبدا نکته ای از مواد از قلم افتاده باشد.

۳-۲-۱-۲- تهیه و تدوین «مجموعه نمودارها و جداول صحیح»

در چند صفحه اول یا آخر دفترچه‌ای که برای چک‌نویس اختصاص می‌دهید (که در شماره بعد ذکر کرده‌ام)، یکبار برای همیشه، نمودارها و جداول را با دقت تمام بنویسید و خلاصه‌ای از توضیحات ضروری هر جدول را که از ظاهر خود جدول قابل برداشت نیست و همچنین شماره مواد مربوط به آن جدول را در کنار آن یادداشت نمایید تا با هر بار مراجعه به آنها (جهت چک کردن نمودارهای تمرینی) توضیحات و مواد مرور شود. از صحیح بودن جدول‌هایی که در اینجا درج می‌کنید اطمینان حاصل کنید چون از این پس بجای مواد، قرار است آنها را ملاک قرار دهید.

۳-۲-۱-۳- بازنویسی از حفظ

اکنون آنچه بسیار مهم است و هزاران بار باید بر روی آن تأکید کرد، «بازنویسی» و تمرین جداول و نمودارها از حفظ و با دست خودتان می‌باشد. نگاه کردن و خواندن جدول‌ها چندان فایده‌ای ندارد؛ بلکه باید دست به قلم ببرید. یک دفتر ۶۰ برگ را به عنوان دفتر چک‌نویس و سیاه‌مشق‌نویسی! برای این کار اختصاص دهید (بعد از یک آزمون موفق، همین چک‌نویس‌ها برایتان خاطره می‌شود...) تنها به این شیوه است که جدول مربوطه، دقیقاً همچون تصویری که از منزل خود در ذهن دارید در ذهنتان حک می‌شود. در جدول‌نویسی یا نموداربندی، هدف، به یاد آوردن یکجای چندین ماده در زمانی کوتاه است تا از زحمت آن همه مواد مشابه و خلط‌شونده و سردرگمی در آنها راحت شویم.

به این منظور ابتدا جدولی را که تنظیم کرده‌اید سعی کنید از حفظ بازنویسی کنید. هر جا که نتوانستید از حفظ بنویسید از روی «نسخه مطمئن» نگاه کنید. مجدداً تلاش کنید. آنقدر که بتوانید کل جدول را بدون نیاز به نسخه مطمئن ترسیم نمایید. این کار را برای هر جدول، تا دو روز با دقت و آرامش انجام دهید؛ حتی اگر فوراً آن جدول را حفظ شدید باز هم تا دو روز با دقت ادامه دهید. حتماً پس از هر بار ترسیم، آن را با نسخه مطمئن چک کنید.

هنگام بازنویسی بهتر است ترتیب زیر را رعایت کنید:

۱- ابتدا اسکلت جدول را ترسیم کنید؛ مثلاً در مانحن‌فیه ابتدا چنین ترسیم کنید:

	/	
	/	

۲- در استخوان بندی ترسیم شده، تیترها را بنویسید؛ تا می توانید تیترها را خلاصه و کلیدی انتخاب کنید:

جرم	تخلف اول	
	/	
	/	

۳- در مرحله بعد، ستون ها یا ردیف ها را پر کنید. بهتر است اگر آن جدول به شکل عمودی است، آن را به صورت عمودی پر کنید و اگر افقی، افقی. چون جدول ما عمودی است، ما هم عمودی از بالا به پایین پر می کنیم.

برای پر کردن ردیف ها یا ستون ها حتی المقدور باید «جملات خاصی» را (مثل یک «شعار») حفظ کنید؛ واژگانی که در جداول قرار می دهید باید طوری باشند که ذهنتان با دیدن یا خواندن آنها، بتواند فوراً کل ماجرای آن بحث را به خاطر آورد:

پس در مثال ما ستون اول را (مثلاً) با جمله «تعویق، تعلیق، آم جای تک» از بالا به پایین پر می کنیم.
(آم: آزادی مشروط؛ جای: جایگزین حبس؛ تک: مجازات های تکمیلی)

به همین ترتیب ستون دوم و سوم را با هر جمله ای که قلق دست و ذهنتان شده است پر کنید تا جدول نهایی به دست آید.

ممکن است اولین چیزی که اکنون در ذهن خود می گوئید آن است که بجای حفظ این همه طول و تفسیر و این جدول ها خود مواد را حفظ می کنیم. اما شما (تا اینجا کار) هنوز از برخی نکات غافل هستید که در انتهای همین بحث خواهم گفت. اما خلاصه آنکه نهایتاً کار بجایی خواهد رسید که شما هر نمودار را در کمتر از «سه ثانیه» ترسیم خواهید نمود...!!

۳-۲-۱-۴- سرعت بخشی در ترسیم نمودار

ممکن است تصور کنید هدف از سرعت بخشی در ترسیم نمودار، صرفه جویی در وقت و نهایتاً جلوگیری از هدر رفتن وقت در آزمون اصلی باشد. اما چنین نیست؛ بلکه اصولاً قرار نیست شما در جلسه آزمون، حتی یک نمودار ترسیم نمایید.

هدف از سرعت بخشی به نمودارنویسی، تسلط هرچه بیشتر بر آن نمودار بوده و این کار در بخاطر سپردن هرچه بیشتر آن جدول موثر است. ضمن آنکه تسریع در ترسیم نمودار، شبهات و تردیدهای بیهوده را دفع می کند. به هر حال واجب و ضروری است که تا حد امکان یک نمودار را سریع رسم کنید. برای این کار نیز فقط تمرین و تکرار لازم است. می توانید در اوقات مرده روزانه، تمرین نمودارنویسی کنید. اگر بتوانید جداول مفصل را در ۳۰ ثانیه رسم کنید کافی است.

اصل ماجرا اینجا است؛ ممکن است پس از یک ماه تمرین هر روزه، عمل بازنویسی برای شما کمی تکراری و خسته کننده شود. بسیار خوب، کمی دیگر تحمل کنید؛ در این زمان باید کم کم به بازنویسی ذهنی روی آورید. بهترین موقع هم وقتی است که در انتهای شب به رختخواب می روید. (در ماه رمضان اگر روزه می گیرید شب ها درس بخوانید و روزها بخوابید). یعنی از این پس، در آخر شب، بجای بازنویسی کاغذی، به طور ذهنی بازنویسی کنید؛ دقیقاً به همان ترتیب بازنویسی کاغذی.

عمل بازنویسی ذهنی را باید هر شب تکرار کنید و این کار را تا دو شب مانده به آزمون ادامه دهید. (شب آزمون، دیگر کاری نکنید و راحت بخوابید...); اما تا آن زمان، هر جمعه به جمعه یکبار هم تمرین کاغذی کنید. مطمئن مطمئن باشید اگر کار به بازنویسی ذهنی برسد، آنقدر مسلط شده اید که نمودار را به جای ترسیم ذهنی، در کسری از ثانیه، یکجا «به خاطر می آورید». دقیقاً همانگونه که می دانید دکمه Enter در کجای کیبورد قرار دارد و ابعادش چگونه است و... به همین دلیل در چند مبحث قبلی گفته شد که هر جدول را در کمتر از سه ثانیه ترسیم خواهید نمود. دوشب مانده به آزمون، مجدداً کل نمودارها را یکی یکی و با دقت تمام و آرامش، بازنویسی کنید و با نسخه مطمئن چک کنید تا هرگونه ایراد احتمالی رفع گردد. این کار در آن زمان بیش از ۱۵ دقیقه طول نمی کشد. (در دوران تست زنی هم تست ها را با کمک نمودار ذهنی بزنید.)

همین الان شما می توانید جدولی را که بنده در بالا به عنوان نمونه درج کردم، خوتان در چک نویس نوشته و از آن پس، به فاصله چند ساعت و هر دفعه، چند بار ترسیم کنید؛ حفظ خواهید شد. ممکن است اوایل کار خطا بنویسید. ایرادی ندارد؛ اما اشتباهات خود را با نسخه مطمئن چک کنید و جدول را مجدداً ترسیم نمایید. سرانجام پس از حدود ده بار بازنویسی، آن نمودار را همانند یک پازل کودکانه کاملاً حفظ خواهید شد؛ تا اینجای کار جدول به حافظه کوتاه مدت شما رفته است. اگر همین کار را یک ماه ادامه دهید (که باید هم ادامه دهید) آن جدول به حافظه بلند مدت شما منتقل خواهد شد. همین الان که حدود یک ماه و نیم از آمون وکالت ۹۵ سپری شده است، بنده عمده جداول ترسیمی را بدون تمرین مجدد، به یاد دارم....

در نهایت اگر به هر حال، در جلسه آزمون (مثلاً به دلیل استرس یا هرچه) نتوانستید جدولی را در ذهن مجسم کنید، آن را «با آرامش» در گوشه دفترچه سؤالات ترسیم کنید. در اینجا دیگر نیازی به آن سرعت نجومی نیست؛ حال که جدول را فراموش کرده اید، بد را بدتر نکنید و عجله ای در ترسیم ننمایید؛ چون این کار استرس شما را زیاد و دقتتان را پایین می آورد. پس اگر به هر حال سر جلسه نتوانستید جزئیات جدولی را به یاد بیاورید، با آرامش و با سرعت معقول (نه خیلی کند و نه خیلی سریع)، آن را رسم نمایید. (حداکثر ۵۰ ثانیه؛ که زیاد هم هست) تا مبادا با درج اشتباه جدول، تست را منفی بزنید.

نمونه جدول افقی: (نمودار تبصره ۲ م. ۸۸ و م. ۹۱ ق.م.ا. ۹۲ در مورد جرم حدی و قصاصی اشخاص زیر ۱۸ سال)

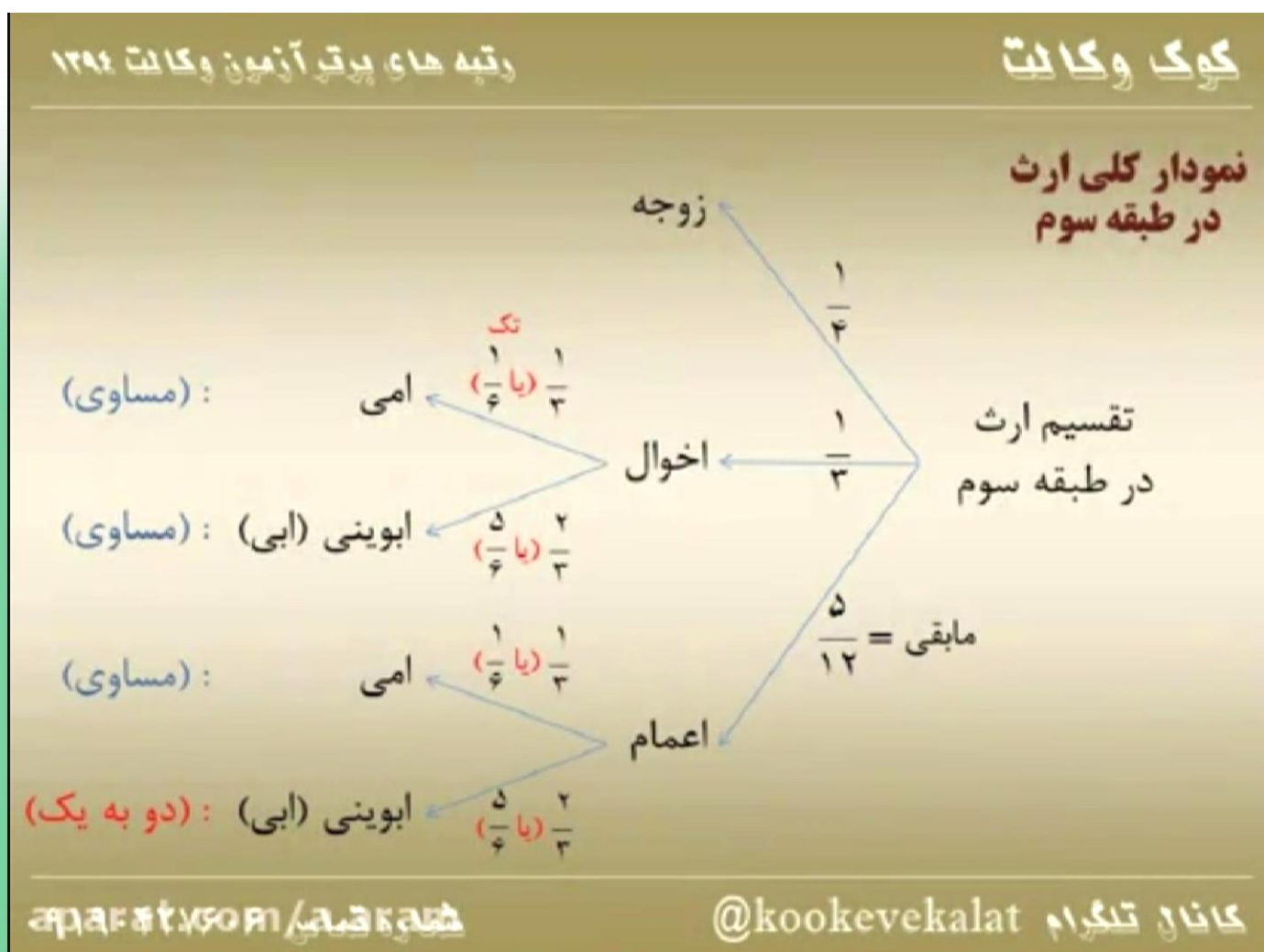
بالغ	نابالغ	
۱۸-	۱۵ تا ۱۲	۱۲- (بخوانید: منفی ۱۲؛ یعنی کمتر از ۱۲ سال)
	اختک ۳۱	تنن

- منظور از «تنن»: تسلیم، تسلیم، نصیحت در متن مواد مورد اشاره است که بنا به فرض از قبل آنها را به خوبی مطالعه کرده ایم.
- منظور از «اختک ۳۱»: اخطار و تذکر و یا اخذ تعهد کتبی به عدم تکرار جرم و نیز نگهداری در قانون اصلاح و تربیت از سه ماه تا یک سال است.

- به جای اینگونه عبارات (مثل تنن) می توانید هر عبارتی را که برای خودتان مانوس تر است بکار ببرید. اینها فقط مثال است.

تمامی مباحث مربوط به کیفیت مجازات معاون، کیفر شروع کننده به جرم، «میزان مهریه در فرض حدوث هر یک از عوامل انحلال نکاح، هرکدام: قبل و بعد از نزدیکی و هرکدام: در فرض تعیین یا عدم تعیین مهریه»، نصاب های مقرر در قانون تجارت یا لایحه ۴۷، تفاوت های قانون تشکیلات اوقاف با قانون مدنی در مورد موارد تعدر استفاده از مال موقوفه، مواد مربوط به سهم الارث وارثین و... و... همگی قابل جدول بندی و یا نمودار کشی هستند. (اکثر جدول بندی های خودم در مورد درس جزای عمومی بود که اتفاقاً در تست ۸۹ و ۹۱ آزمون امسال بسیار مفید واقع شد).

مثال دیگر: ماده ۹۳۵ ق.م. در مورد ارث اعمام و احوال به راحتی قابل نمودار بندی بوده و شما می توانید توضیحات این نمودار را در کلیپ تصویری ۲۵ دقیقه ای جناب آقای غلامی مشاهده کنید. در زیر تصویری از این کلیپ مشاهده می کنید:

مثال دیگر: کیفیت مجازات جرائم «تعزیری» اشخاص زیر ۱۸ سال؛ مواد ۸۸ و ۸۹ ق.م.ا. ۹۲:

۱۵ - ۱۸	۱۲ - ۱۵	۹ - ۱۲	۹ -	*
۵۳ / ۵۲ ما	۱۳	تتن	-	(تعزیر درجه ۱)
۵۳ / ۵۲ ما	۱۳	تتن	-	۲
۵۳ / ۵۲ ما	۱۳	تتن	-	۳
۵۳ / ۳۱ ما	۱۳	تتن	-	۴
۵۳ / ۱۳ ماخج	۱۳	تتن	-	۵
خج	تتن اختک ۱۳	تتن	-	۶
ج	تتن اختک ۱۳	تتن	-	۷۸

در مورد این جدول، (که یک جدول نسبتاً مفصل محسوب می شود) بنا به فرض، از قبل می دانیم که:

- ۱۳: ۳ ماه تا ۱ سال در کانون

- ۳۱: ۱ سال تا ۳ سال در کانون

- ۵۲: ۲ سال تا ۵ سال در کانون

- «۵۳ ما»: (ما: منزل / آخر هفته): ۳ ماه تا ۵ سال اقامت در منزل در ساعات معین یا نگهداری در کانون در دو روز آخر هفته

- خج: خدما عمومی رایگان / جزای نقدی

- تنن اختک ۱۳: تسلیم / تسلیم / نصیحت / اخطار / تذکر / تعهدکتنی / ۳ ماه تا ۱ سال در کانون

= بندهای «الف» تا «ث» ماده ۸۸ ق.م.ا. ۹۲

- «اقامت در منزل در ساعات معین» و نیز «نگهداری در کانون در دو روز آخر هفته»، فقط جایگزین «نگهداری در کانون» یا «جزای

نقدی» می شوند (نه جایگزین سایر موارد مثل خدمات عمومی)؛ همچنین، این جایگزینی ها، فقط در جرائم تعزیری ۱ تا ۵ و آن هم

فقط برای رده سنی ۱۵ تا ۱۸ سال شمسی مجری هستند. (در تعزیری زیر ۱۸ سال با سن شمسی سروکار داریم و در حدی و

قصاصی با سن قمری)

نکته: از «مقایسه» این جدول با جدول مندرج در صفحه قبل می فهمیم در مورد جرائم «تعزیری» اشخاص زیر ۹ سال، مطلقاً کیفر یا

اقدامی پیش بینی نشده است اما برای جرائم حدی و یا قصاصی ایشان، (تحت شرایطی) اقدامات و واکنش هایی پیش بینی شده

است.

مستندات قانونی: مواد ۸۸ و ۸۹ ق.م.ا. ۹۲:

ماده ۸۸ درباره اطفال و نوجوانانی که مرتکب جرائم تعزیری می شوند و سن آنها در زمان ارتکاب، نه تا پانزده سال تمام شمسی است حسب مورد، دادگاه یکی از تصمیمات زیر را اتخاذ می کند:

الف- تسلیم به والدین یا اولیاء یا سرپرست قانونی با اخذ تعهد به تأدیب و تربیت و مواظبت در حسن اخلاق طفل یا نوجوان
ب- تسلیم به اشخاص حقیقی یا حقوقی دیگری که دادگاه به مصلحت طفل یا نوجوان بداند با الزام به انجام دستورهای مذکور در بند الف در صورت عدم صلاحیت والدین، اولیاء یا سرپرست قانونی طفل یا نوجوان و یا عدم دسترسی به آنها...

پ- نصیحت به وسیله قاضی دادگاه

ت- اخطار و تذکر و یا اخذ تعهد کتبی به عدم تکرار جرم

ث- نگهداری در کانون اصلاح و تربیت از سه ماه تا یک سال در مورد جرائم تعزیری درجه یک تا پنج

تبصره ۱- تصمیمات مذکور در بندهای ت و ث فقط درباره اطفال و نوجوانان ۱۲ تا ۱۵ سال قابل اجرا است. اعمال مقررات بند ث در مورد اطفال و نوجوانانی که جرائم موجب تعزیر درجه ۱ تا ۵ را مرتکب شده اند، الزامی است.

ماده ۸۹ درباره نوجوانانی که مرتکب جرم تعزیری می شوند و سن آنها در زمان ارتکاب، بین پانزده تا هجده سال تمام شمسی است مجازات های زیر اجراء می شود:

الف- نگهداری در کانون اصلاح و تربیت از دو تا پنج سال در مورد جرائمی که مجازات قانونی آنها تعزیر درجه یک تا سه است.

ب- نگهداری در کانون اصلاح و تربیت از یک تا سه سال در مورد جرائمی که مجازات قانونی آنها تعزیر درجه چهار است.

پ- نگهداری در کانون اصلاح و تربیت از ۳ ماه تا ۱ سال یا جزای نقدی از ۱۰ میلیون ریال تا ۴۰ میلیون ریال یا انجام ۱۸۰ تا ۷۲۰ ساعت خدمات عمومی در جرائمی که مجازات قانونی آنها تعزیر درجه ۵ است.

ت- پرداخت جزای نقدی از یک میلیون ریال تا ده میلیون ریال یا انجام شصت تا یکصد و هشتاد ساعت خدمات عمومی رایگان در مورد جرائمی که مجازات قانونی آنها تعزیر درجه شش است.

ث- پرداخت جزای نقدی تا یک میلیون ریال در مورد جرائمی که مجازات قانونی آنها تعزیر درجه هفت و هشت است.

تبصره ۱- ساعات ارائه خدمات عمومی، بیش از چهار ساعت در روز نیست.

تبصره ۲- دادگاه می تواند با توجه به وضع متهم و جرم ارتكابی، به جای صدور حکم به مجازات نگهداری یا جزای نقدی موضوع بندهای (الف) تا (پ) این ماده، به اقامت در منزل در ساعاتی که دادگاه معین می کند یا به نگهداری در کانون اصلاح و تربیت در دو روز آخر هفته، حسب مورد برای سه ماه تا پنج سال حکم دهد

۱-۲-۳- نکات پایانی مربوط به جدول بندی و نمودارنویسی

۱- قرار نیست آنچه در جدول درج می گردد، بسیار دقیق و کامل باشد. بلکه آنچه از جداول و نمودارها انتظار می رود، ارائه سرنخ و جهت دهی به مسیر تفکر است تا نهایتاً ما را به پاسخ صحیح رهنمون گردند. جدول ها باید مسبق به مطالعه دقیق مواد باشد.

۲- جدول ها و الفاظ آنها کاملاً جنبه شخصی دارند؛ کلمات جداول را با ادبیات خودتان انتخاب کنید به طوری که برایتان گویای کل مطالب ضروری ماده مربوطه باشد. هر جدول را خودتان تهیه کنید و خودتان بازنویسی کنید. به همین دلیل معتقدم این جدول ها و نمودارها از کتب نموداری بازاری (مثل برخی کتب دوراندیشان) بهتر است.

۳- تدوین نمودار و جدول اصلاً وقت گیر نیست ولی نیاز به اشراف قبلی و تسلط کامل به کل قوانین مربوط به موضوع جدول دارد. می-توانید از کتاب های نموداریِ بازاری در تکمیل نمودارهای خود کمک بگیرید اما اینگونه نمودارهای آماده و بازاری را حتماً حتماً «راستی-آزمایی» کنید. بسیاری از اینگونه کتابها اشتباه تایپی دارند (اگر اشتباه علمی نداشته باشند!) و یا اینکه بر اساس قوانین منسوخ تدوین یافته اند. معمولاً به هر میزان که پای پول و کار اقتصادی و تجاری وسط باشد، به همان میزان، دلسوزی و حسن نیت کار نیز کاهش می یابد. هیچ کس به اندازه خود شما برایتان دلسوزی نمی کند.

به هر حال اگر نمودارهای کتابی را صحیح یافتید می توانید آن را به مجموعه نمودارهای صحیح خود اضافه و آن را وارد گردونه بازنویسی ها کنید. اما باز هم بنده، نموداری را که خودتان آن را دریافته و تدوین کرده اید ارجح می دانم.

۴- با تهیه جدول (مثلاً از قسمت جزای عمومی) بسیاری از مواد از گردونه مطالعاتی شما حذف می گردد و شما در عمل خواهید دید که هنگام دوره کردن ۲۱۶ ماده نخست قانون مجازات، فوج فوج از مواد را رد می کنید و نهایتاً تعداد مواد اندکی برای مطالعه عادی باقی می ماند. این است نعمت نمودار و جدول! پس تا می توانید جدول های مطمئن و منطقی تهیه کنید و «مجموعه جدول های مطمئن» خود را پربارتر نمایید. اکنون می توانید دریابید که چگونه برخی از رتبه های برتر آزمون، در فرصتی بسیار کوتاه، (مثلاً یک هفته) چندین مرتبه یک قانون را دوره کرده اند....

۵- برای ماده ۱۹ قانون مجازات اسلامی ۹۲ (درجه بندی جرائم تعزیری) حتماً خودتان شخصاً یک جدول تهیه و آن را بیش از هر جدول دیگر بازنویسی و به طور دقیق و عمیق حفظ کنید. (هرچند نمونه های فراوانی از این ماده در تألیفات یا وبسایت ها وجود دارد.)

۲-۱-۲-۳- روش مطالعه مقایسه ای

در هر درسی مباحث مشابه تا حدی وجود دارد. این موارد اگر فراوان باشند باید به کیفر جدول بندی محکوم گردند! اما موارد مشابهی که معدود بوده و در عین حال امکان خلط شدن را دارند باید در یک صفحه جداگانه در مقابل هم نوشته شوند. این روش، مهیج، سرگرم کننده و در عین حال، حربه ای بسیار قدرتمند و چیره است. مثال: به موادی از ق.آ.د.م. دقت کنید:

«ماده ۱۳۳- هرگاه دادگاه احراز نماید که دعوای [ورود] ثالث به منظور تبانی و یا تأخیر رسیدگی است... دعوای ثالث را از دعوای اصلی تفکیک نموده به هر یک جداگانه رسیدگی می کند.»

«ماده ۱۳۹- ... هرگاه دادگاه احراز نماید که جلب شخص ثالث به منظور تأخیر رسیدگی است می تواند دادخواست جلب را از دادخواست اصلی تفکیک نموده به هر یک جداگانه رسیدگی کند.»

از مقایسه این دو ماده می فهمیم که (اگر دعوای مربوط به ثالث به منظور تأخیر رسیدگی باشد) در «جلب ثالث»، دادگاه مخیر است دعوای را تفکیک بکند یا نکند ولی در «ورود ثالث»، دادگاه مکلف است دعوای را تفکیک کند.

این، نکته ای است که شاید در هیچ کتابی گفته نشده باشد و شاید از نظر مطالعه برای آزمون های «سراسری» اصلاً نکته معتبری تلقی نشود؛ لکن شما در مسیر مطالعه برای آزمون «وکالت» می بایست دقیقاً نکاتی از این دست را به همین سبک، خودتان با خواندن مقایسه ای دریابید. همین مورد می تواند به عنوان یک تست ظریف و دشوار در آزمون وکالت مطرح گردد؛ در حالی بسیار بعید است که طراح تست آزمون سراسری، دست به طرح اینگونه سؤالات بزند....

مثال فوق، یک مثال ساده و در یک قانون واحد بود؛ اما موارد مشابه که باید در کنار هم مطالعه شوند بسیار فراوان و در همه قوانین، پراکنده هستند و شما هیچ چاره‌ای ندارید جز اینکه بنشینید و قوانین را خوب خوب چندین بار مطالعه کنید و سپس به یاد آورید که در فلان جای همین قانون یا قانون دیگر در فلان زمینه مباحث مشترکی وجود دارد و سپس آنها را گردآوری کنید. این گردآوری بسیار ارزشمند است و حدوداً دوهفته مانده به آزمون، قدر آن را خواهید فهمید.

یکی از راه‌هایی که در روش مقایسه‌ای بسیار به کمک شما خواهد آمد، استفاده از نرم‌افزار Word می‌باشد. البته این، همه ماجرا نیست؛ چون این برنامه تنها واژگان مشابه را پیدا می‌کند و نمی‌تواند مباحث و لغاتی را که از نظر معنا یکسان یا مشتبه هستند بیابد. اما خودتان می‌توانید لغات کلیدی مشابه و هم‌معنا (مانند «تأمین» و «خسارت احتمالی») را با این برنامه جستجو و آنها را دسته‌دسته در یک صفحه جداگانه پرینت کنید. بدیهی است این کار، نیازمند آماده کردن فایل قوانین از قبل می‌باشد. پس شما در کنار قوانین مکتوب که در دست دارید، حتماً نیاز به متن الکترونیکی قوانین هم دارید. در آینده باز هم از فواید بکارگیری نرم‌افزار Word و به طور کلی استفاده از رایانه در مسیر مطالعه برای آزمون وکالت، خواهیم گفت.

یکی از چهره‌های مطالعه به روش مقایسه‌ای، تعریف «خوشه‌های» سلیقه‌ای و ابتکاری است: پس از چند دور مطالعه عمیق قوانین، می‌توانید بفهمید که در چه مواردی مشترکاتی وجود دارد؛ همان‌ها را به عنوان یک خوشه استخراج کرده و جداگانه بنویسید. مثلاً یکی از خوشه‌هایی که در قانون تعزیرات مصوب ۱۳۷۵ می‌توان گردآوری کرد، مواردی است که مرتکب به حداکثر مجازات محکوم می‌شود (۲۰ مورد). این کار با استفاده از نرم‌افزار Word سریع‌تر انجام می‌پذیرد.

خوشه‌ها بسیار فراوان و سلیقه‌ای هستند اما برخی خوشه‌ها جنبه اصلی و سرفصلی دارند. چنانکه گفته شود امروز خوشه «تجدیدنظر» را مطالعه می‌کنم فردا خوشه فرجام را؛ یعنی خوشه‌بندی صرفاً برای مطالعه مقایسه‌ای نیست بلکه در اصل برای تفکیک مباحث بکار می‌رود اما می‌توان از آن، استفاده مقایسه‌ای نیز نمود. به طور کلی «خوشه‌بندی» در این نوشتار یعنی مطالعه کل مباحث، فرعیات و صغیر و کبیر مربوط به هر سرفصل یا موضوع ابتکاری.

برخی از موضوعاتی که می‌توانید بر اساس آنها خوشه‌بندی کنید عبارتند از:

* موارد تفکیک معنادار و مهم «و» و «یا» (بیشتر در مورد قانون‌های جزایی)؛ برای مثال در م. ۱۴۱ ق.آ.د.م. می‌خوانیم:

«خواننده می‌تواند در مقابل ادعای خواهان، اقامه دعوا نماید. چنین دعوایی در صورتی که با دعوای اصلی ناشی از یک منشاء بوده یا ارتباط کامل داشته باشد، دعوای متقابل نامیده می‌شود».

اما در ماده ۹۸ همین قانون می‌خوانیم: «... تغییر نحوه دعوا یا خواسته یا درخواست در صورتی ممکن است که با دعوای طرح شده مربوط بوده و منشأ واحدی داشته باشد».

مثال دیگر، تست شماره ۹۹ آزمون وکالت ۹۴ است؛ این تست از ماده ۵۷۱ ق.م.ا. تعزیرات (۷۵) طرح شده است:

سؤال ۹۹- توهین به رئیس کشور خارجی که وارد قلمرو ایران شده، در کدام شرایط جرم است؟

الف) در صورت علنی بودن و به شرط معامله متقابل

ب) صرفاً به شرط معامله متقابل

(ج) در صورت علنی بودن یا به شرط معامله متقابل
(د) مطلقاً جرم است.

- * موارد مربوط به پرداخت دیه از بیت المال که البته این خوشه، بسیار مشهور شده است و شما می‌توانید نسخه آماده آن را از اینترنت بگیرید (البته خودتان تهیه کنید بهتر است) اما در برخی نسخه‌ها ماده ۴۷۱ ق.م.ا. ۹۲ مغفول می‌ماند (چون دولت در آن ماده، همان بیت المال است؛ البته شما با همان لفظ کلیدی «دولت» حفظ کنید).
- * موارد انفصال از خدمت در اثر تخلفات (در قوانین دادرسی و تعزیرات)
- * موارد ارتکاب جرم «شخصاً» یا «توسط دیگری» (تعزیرات)
- * مواردی که چند عمل مجرمانه، جرم واحد با کیفر واحد شناخته شده و یا اینکه همه آن اعمال، جداگانه کیفردهی شده است؛ (در تعزیرات - طراحان تست علاقه خاصی به طرح سؤال از این گونه موارد دارند).
- * مواردی که کیفر معاون همانند مباشر تعیین شده است. (تعزیرات)
- * موارد مربوط به نیابت قضایی در دادرسی مدنی
- * مواردی که «اساسنامه نمی‌تواند» (در قوانین تجاری)
- * مواردی که تأیید و موافقت دادستان لازم است یا صرفاً اطلاع وی لازم است (مهم - در دادرسی کیفری)
- * موارد صدور قرار ابطال دادخواست، ردّ دادخواست یا عدم استماع ... در دادرسی مدنی (البته قرار عدم استماع فقط یکبار در متن ق.آ.د.م. بکار رفته: م. ۳۵۵)
- * موارد اخذ تأمین در دادرسی مدنی
- * قرارهای قابل اعتراض بازپرس (خوشه معروفی است اما بهتر است ابتدا خودتان تهیه کنید و سپس با کتاب نکته‌های دکتر خالقی موارد نقص را برطرف کنید)
- * تعزیرات خاصی که در کتاب دیات و حدود آورده شده است. (مثل تعزیر متقاذفین: م. ۲۶۱ ق.م.ا. ۱۳۹۲).
- * موارد بکار رفتن «مقرّ دادگاه» و موارد بکار رفتن «حوزه دادگاه» در قانون دادرسی مدنی
- * «روز» ها و مهلت‌ها در قوانین دادرسی و ق.ت. (خوشه مهمی است و با برنامه Word می‌توانید آنها را استخراج کنید).
- * مهلت‌های غیرمقدّر (= قضایی) در دادرسی مدنی (مثلاً قانون گفته: دادگاه «مهلت مناسب» می‌دهد و تعداد روز را تعیین نکرده است - طرداً للباب: به طور کلی در آیین دادرسی، به تفاوت «مهلت» و «موعد» توجه داشته باشید).
- * موارد «تجدید» و یا «تأخیر» و یا «تغییر» جلسه یا وقت دادرسی. * و...

۳-۱-۲-۳. روش مطالعه بر اساس عبارات کلیدی

آن چه در این روش مورد نظر است با آنچه سرکار خانم بهرامی (رتبه ۳ آزمون وکالت ۹۴) به عنوان خواندن به روش کلمات کلیدی در کلیپ خود مطرح فرموده‌اند، متفاوت است. ایشان «اساس» کار مطالعه قوانین را بر توجه به کلمات کلیدی «هر ماده» بنیان می‌نهند لکن ما در اینجا قائل به توجه به برخی عبارات و یا کلمات خاص و منحصر به فرد در هر قانون هستیم که ممکن است چندان فراوان هم نباشند. عمده کار (و نه کل کار) در این روش، بکارگیری نرم افزار Word است. پس از چندین بار دوره کردن یک قانون و اشراف کامل بر آن، می‌توانید «حدس زیرکانه» بزنید که چه عباراتی در آن قانون، خاص و یا کم‌تعداد و کلیدی هستند. این کاملاً به هوش و درایت شما بستگی دارد.

دارد که چه کلماتی را انتخاب و با برنامه ورد، آنها را شکار کنید. برخی از موارد کلیدی هم هستند که در قالب یک یا چند واژه، تجسم نیافته بلکه یک برداشت علمی و یک دانستنی هستند؛ این موارد با برنامه ورد قابل جستجو نیستند و باید خودتان آنها را استخراج کنید.

به عنوان مثال، برخی از کلمات و عبارات کلیدی در قانون آیین دادرسی مدنی عبارتند از:

* «وقت فوق العاده» (فقط یک مورد؛ در بحث خسارت دیدن از اجرای قرار تأمین خواسته)

* «مانع اجرای حکم» بدوی نخواهد بود» (دو مورد؛ پیرامون عدم ایداع دستمزد کارشناس و عدم تهیه وسیله اجرای قرار معاینه)

* «تغییر وقت دادرسی» (دو مورد: در جلب ثالث و ورود ثالث)

* «تجدید جلسه» (فقط در موارد عذر موجه وکیل)

* «تأیینی که حتماً باید وجه نقد باشد» (فقط یک مورد: در مورد درخواست تأمین خواسته - البته این مورد، یک «برداشت» و یک

دانستنی است و با Word قابل جستجو نیست)

* «الصاق به دیوار»؛ (دو مورد: نامشخص بودن مشخصات تجدیدنظرخواه یا فرجامخواه)

... و *

لازم به ذکر است این روش نمی تواند تمامی مواد را پوشش دهد و بیشتر جنبه تکمیلی و افزایش دقت در برخی مواد از یک قانون را دارد. استفاده از روش مذکور در قانون دادرسی مدنی و لایحه تجارت ۴۷ و تعزیرات ۷۵ بسیار توصیه می گردد.

۳-۲-۴. روش اقل پذیری و اخراج اکثر

یک مثال ساده: فرض کنید گفته شود از بین ۳۰ نفر معین، قرار است به ۵ نفر (با نامهای مشخص از جمله علی) ۱۰۰ هزار ریال، و به ۴ نفر دیگر (با نامهای مشخص از جمله تقی) ۸۰ هزار ریال، و به ۲۱ نفر (با نامهای مشخص از جمله افشین) ۵۰ هزار ریال کمک هزینه اعطاء می شود.

حال، اگر بنا باشد آزمونی برگزار گردد که در آن، با ذکر نام هر شخص، مبلغ دریافتی او را از شما بپرسند (مثلاً بپرسند علی و افشین و تقی هر یک به ترتیب چند ریال دریافت کرده اند؟)، شما می توانید تنها اسامی گروه ۵ نفری و نیز اسامی گروه ۴ نفری را که تعدادشان کمتر (جمعاً ۹ نفر) است حفظ کنید و در مورد مابقی (یعنی ۲۱ نفر)، بدون نیاز به دانستن نام آنها حکم ۵۰ هزار ریال را جاری نمایید.

مثال حقوقی این قضیه در لابلای قوانین کم و بیش قابل رؤیت است. گاهی اوقات خود مقنن از این شیوه استفاده کرده است: مانند ماده ۳۵ ق.آ.د.م. (لزوم تصریح به برخی از اختیارات وکیل)؛ اما گاهی اوقات نیز مقنن، یک مجموعه احصاء شده را (یکجا یا پراکنده) تقنین نموده و لازم است شما حکم هر مورد را بدانید؛ در این صورت می توانید دسته ها را گردآوری کرده و اگر اقل و اکثر فاحشی در آنها دیدید، به جای خواندن «مقایسه ای» یا «جدولی»، حکم تک تک موارد «اقل» را به خاطر سپرده و در مورد موارد «اکثر» بدون فحص در مورد آنها، حکم مربوطه را قرار دهید.

مثال: مستفاد از ماده ۸۱ قانون آیین دادرسی کیفری، در دوره تعلیق تعقیب، دستورهای زیر قابل اعمال است:

الف- ارائه خدمات به بزه‌دیده در جهت رفع یا کاهش آثار زیان بار مادی یا معنوی ناشی از جرم با رضایت بزه‌دیده [۵]

ب- ترک اعتیاد از طریق مراجعه به پزشک، درمانگاه، بیمارستان و یا به هر طریق دیگر، حداکثر ظرف شش ماه

پ- خودداری از اشتغال به کار یا حرفه معین، حداکثر به مدت یک سال

ت- خودداری از رفت و آمد به محل یا مکان معین، حداکثر به مدت یک سال

ث- معرفی خود در زمان‌های معین به شخص یا مقامی به تعیین دادستان، حداکثر به مدت یک سال

ج- انجام دادن کار در ایام یا ساعات معین در مؤسسات عمومی یا عام المنفعه با تعیین دادستان، حداکثر به مدت یک سال

چ- شرکت در کلاسها یا جلسات آموزشی، فرهنگی و حرفه ای در ایام و ساعات معین حداکثر، به مدت یک سال

ح- عدم اقدام به رانندگی با وسایل نقلیه موتوری و تحویل دادن گواهینامه، حداکثر به مدت یک سال

خ- عدم حمل سلاح دارای مجوز یا استفاده از آن، حداکثر به مدت یک سال

د- عدم ارتباط و ملاقات با شرکاء جرم و بزه‌دیده به تعیین دادستان، برای مدت معین

ذ- ممنوعیت خروج از کشور و تحویل دادن گذرنامه با اعلام مراتب به مراجع مربوط، حداکثر به مدت شش ماه

نتیجه: ملاحظه می‌گردد که این یازده دستور، اصولاً برای مدّت ۱ سال تعیین می‌شوند مگر در ۴ مورد:

ارائه خدمات به بزه‌دیده که مدّت آن ذکر نشده؛ ترک اعتیاد و نیز منع خروج از کشور: شش ماه؛ عدم ارتباط با شرکاء جرم تا مدّت معین

پس ما می‌توانیم به جای به خاطر سپردن مدّت زمان تمامی یازده مورد فوق، فقط مدّت ۴ مورد مذکور را به خاطر سپرده و ۷ مورد

باقی‌مانده را داخل در مدّت یک سال احتساب کنیم.

دقت داشته باشید که بکارگیری این شیوه در موردی که جامعه آماری شما پراکنده است، نیازمند تسلط کامل بر همه موارد و استثنائات

است. پس فقط در جایی که مطمئن هستید از آن استفاده کنید.

۳-۲-۱- روش حسن تعلیل

دانی که چرا همی کند نوحه‌گری؟

هنگام سپیده دم خروس سحری

کز عمر شبی گذشت و تو بی خبری...

یعنی که نمودند در آیینۀ صبح

دوستانی که دوره دبیرستان را در رشته علوم انسانی سپری نموده‌اند به خاطر دارند که در کتاب زردرنگ آرایه‌های ادبی، «حسن تعلیل»

به عنوان یکی از آرایه‌ها معرفی شده بود.

در مسیر آمادگی برای آزمون وکالت و در میان دریایی از قوانین خشک نیز گاهی (به ندرت) بکار بردن توجیه‌های غیرواقعی، طنزگونه

و یا غیرمتعارف به سبک حسن تعلیل، می‌تواند کارگر واقع شود.

به عنوان مثال به خاطر دارم زمانی که برای آزمون ارشد با یکی از دوستان در حال مطالعه شیوه تقسیم ارث بین خویشان امی بودم،

دوست بنده (ظاهراً به نقل از استاد دکتر شهبازی) گفت: ببین! «مادر»، مهربان است و هیچگاه بین فرزندان خود فرقی نمی‌گذارد! پس

خواهران و برادران امی و کلاً خویشان مادری، اگر چیزی به ارث برند، آن را همواره به تساوی بین خود تقسیم می‌کنند....

این نکته از همان زمان در ذهن بنده حک شد. شما نیز در موارد لازم اگر با ماده‌ای مواجه شدید که نتوانستید هیچ منطقی برای آن بیابید و به هیچ وجه هم نتوانستید آن را نمودار یا جدول‌بندی کنید، در صورتی که سیاق ماده اجازه دهد، می‌توانید تعلیلی شخصی در ذهن خود برای آن تعریف کنید.

۲-۲-۳. نکات اختصاصی برای برخی دروس

در این قسمت اگر در مورد درسی نکته‌ای خاص مورد توصیه باشد ذکر می‌گردد. در موارد مسکوت می‌توانید از کلیپ مشاوره جامع بهره بگیرید.

۱-۲-۲-۳. درس آیین دادرسی مدنی

- توجه داشته باشید در برخی موارد در کتاب‌های دکتر شمس تفسیرهایی از مواد می‌شود که با ظاهر قانون منطبق نیست؛ هرچند آن تفسیرها از استدلال علمی قوی برخوردار است. در واقع دکتر شمس به درستی، مسامحات و اشتباهات قانونگذار را ذکر کرده و گفته است که منظور مقنن بجای چیزی که به اهر ذکر کرده است، در واقع چیز دیگری بوده و در عمل هم در دادگاه‌ها همان «چیز دیگر» رعایت می‌شود. حتی خاطرم هست که ایشان در جایی فرموده‌اند: «اگر این [اشتباه مقنن] هم مبتنی بر مسامحه باشد، کثرت مسامحات قانونگذار، قابل مسامحه نیست...».

به عنوان مثال، در بحث آرائی که قابل فرجام‌خواهی هستند، مقنن در م. ۳۶۷ ق.آ.د.م. مقرر داشته است: «آرای دادگاه‌های بدوی که به علت عدم درخواست تجدیدنظر قطعیت یافته قابل فرجام‌خواهی نیست مگر در موارد زیر: ... الف) احکامی که «خواسته» آن بیش از ۲۰ میلیون ریال باشد.»؛ یعنی فقط از «خواسته» سخن گفته و از «بهای خواسته»، چیزی نگفته است؛ در حالی که مورد آراء قابل تجدیدنظر در م. ۳۳۱ چنین آورده است: «احکام زیر قابل درخواست تجدیدنظر می‌باشد: الف- در دعاوی مالی که خواسته یا ارزش آن از ۳ میلیون ریال متجاوز باشد...».

نتیجه چنین تفاوتی در چینش واژگان، آن است که در دعاوی‌ای که موضوع آن غیر از وجه نقد است نمی‌توان فرجام‌خواهی نمود. (مانند یک باب مغازه یا منزل مسکونی با هر میزان ارزش مالی)

در این مورد استاد دکتر شمس (با توجه مذاکرات پیش از تصویب قانون) به درستی فرموده‌اند که این امر ناشی از مسامحه قانونگذار بوده و در واقع، دعاوی تقویمی (غیر پول) نیز سزاوار این هستند که به دیوان برسند... اما آنچه مهم است آنکه در آزمون وکالت قطعاً باید همین نص مسامحه‌آمیز را مد نظر قرار دهیم. کما اینکه در آزمون وکالت، «بارها» از این قضیه سؤال طرح شده و پاسخ کلیدی، منطبق با ظاهر قانون بوده است...

نمونه دیگر، «تأخیر جلسه» و «تجدید جلسه» می‌باشد که هم از نظر دکتر شمس و هم منطقاً فرقی ندارند ولی در آزمون وکالت، طراح سؤال، موارد هر یک را مختص آنچه در متن قانون آمده است، از پاسخ‌نامه شما انتظار دارد. شما نیز هنگام «مطالعه مقایسه‌ای»، این موارد را از هم تفکیک کنید.

بدیهی است این موارد، به هیچ وجه از اهمیت مطالعه کتب دکتر شمس برای آزمون وکالت نمی‌کاهند.

۲-۲-۲-۳. درس حقوق تجارت

* در مورد کتاب تست، کتاب دکتر قربانی معزفی گردید؛ اگر صدها صفحه در ذکر مزایای این کتاب نوشته شود، گزافه نویسی نشده است؛ اما به خاطر داشته باشید که در مواردی در این کتاب، پاسخ ارائه شده ممکن است با کلید سازمان سنجش یا کلید اسکودا (در مورد آزمون های وکالت) متفاوت باشد. به ویژه آنکه می دانیم مباحث اختلافی در حقوق تجارت فراوان است. شما این کتاب را به خاطر سطح علمی بسیار بالا و شیوایی و روانی آن بخوانید اما یک هفته مانده به آزمون، کلیه سؤالات آزمون های گذشته را بالأخص در درس تجارت، مجدداً، اما این بار فقط با کلید رسمی بخوانید. به هر حال در نهایت باید روال و ملاک طراحان تست وکالت را دریابید. مثل تست مسئولیت دو متصدی حمل و نقل که در آزمون وکالت ۹۵ تکرار شد و دکتر قربانی به این سؤال، همواره پاسخی متفاوت از پاسخ کلید رسمی داده است.

* پیشتر گفته شد که مبحث اسناد را می توانید فقط با تست بخوانید. توضیح آنکه این امر در صورتی شدنی است که کار را با کتاب تست دکتر قربانی پیش ببرید.

* اگر بنا دارید درس تجارت را با کتاب قرمز جناب آقای فرحناکیان بخوانید (که بنده این کتاب را چندان توصیه نمی کنم)، در مورد جدول های مندرج در انتهای این کتاب (در بحث نصاب های مقرر در شرکت ها یا نصاب های باب ورشکستگی و...) دقت داشته باشید که ممکن است این جدول ها را در بدو امر اشتباه بخوانید: به این مثال دقت کنید:

«حضور بیش از نصف دارندگان سرمایه» یا «حضور دارندگان بیش از نصف سرمایه»

خلاصه آنکه در این کتاب، جدول ها بعضاً غیردقیق تدوین شده و این گونه اشتباهات فاحش ممکن است در ذهن شما جای گرفته و برایتان مشکل ساز شود. یکی از دلایل تأکید بنده بر اینکه جدول ها را فقط خودتان ترسیم کنید، همین است.

* به اصلاحات ماده ۲۴۱ لایحه ۴۷ مصوب ۹۵ توجه کنید.

۳-۲-۳- درس حقوق جزا

* کتاب تست خانم دکتر عظیم زاده را قدر بدانید؛ این کتاب، (برخلاف اغلب مجموعه تست های تألیفی) بسیار جامع و تست های آن تا حدّ ممکن، سنجیده می باشند. بهتر است پس از چند دور مطالعه مواد یک بخش، تست های آن بخش را از کتاب ایشان بزنید. مرور و بازخوانی تست های ایشان نیز به مثابه مرور خود قانون است. در واقع از این کتاب می توان به عنوان یک منبع علمی نیز یاد کرد؛ بدین صورت که تست ها را به همراه پاسخ آنها (و بدون قصد تست زدن) مطالعه نمایید. اما تست های آزمون های رسمی را حتی المقدور در پایان کار بزنید.

* در برخی از قوانین خاص بعد از تصویب قانون مجازات اسلامی ۹۲، مواردی از شروع به جرم ذکر شده که نسبت به قانون مجازات ۹۲ خاص بوده و باید بر اساس همان قانون خاص عمل کرد. به عنوان مثال در قانون بیمه اجباری... مصوب ۹۵، قانون جرم سیاسی و یا قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز، مواردی از شروع به جرم ذکر شده که قواعد خاص خود را دارد. این موارد بسیار مورد نظر طراحان تست می باشد.

۳-۲-۴- درس دادرسی کیفری

* اصلاحات این قانون (مصوب ۹۴) را یکبار جداگانه مطالعه کنید (سایت اختبار این اصلاحات را تدوین کرده است).

* تست ۱۰۴ آزمون وکالت ۹۵ از رأی وحدت رویه‌ای که دو هفته قبل از همین آزمون تصویب شد، طرح شده است. دقت داشته باشید که با توجه به روال و سبک طراحان آزمون وکالت، ممکن است برای آزمون ۹۶ از ماده ۶۰۰ ق.آ.د.ک. که موضوع مشابه را در دادگاه‌های نظامی اما با حکمی متفاوت مطرح کرده، سؤال طرح گردد.

* روش مقایسه‌ای از نوع «خوشه‌بندی ابتکاری» را در این درس فراموش نکنید.

فصل چهارم - نکات کلی و پایانی

۱-۴. پیش از به‌کارگیری هر یک از روش‌هایی که در بالا ذکر شد (نمودارکشی، مقایسه‌ای و...)، مطالعه کامل و دقیق مواد قانونی آن هم برای چند مرتبه، لازم و ضروری است؛ در غیر این صورت نمی‌توانید از حداکثر ظرفیت روش‌های فوق استفاده نمایید و یا مجبور می‌شوید «مجموعه نمودارهای مطمئن» را چندین مرتبه اصلاح نمایید.

۲-۴. اگر می‌خواهید روش نموداری و روش مقایسه‌ای را که بنده در بالا ذکر کردم پیگیری کنید، حتی‌المقدور یک رایانه متصل به اینترنت و یک عدد پرنتر و یک بسته کاغذ A۴ برای سه‌ماه مانده به آزمون تهیه کنید. در اکثر منازل، این لوازم وجود دارد بلکه در حال خاک خوردن است. اما اگر پرنتر ندارید می‌توانید آن را از کسی قرض (یا به زبان حقوقی: عاریه!) بگیرید. به هر حال، اینکه پی‌درپی به مغازه‌های خدمات فتوکپی و تکثیر مراجعه کنید اولاً هزینه‌ای به مراتب بیش از یک پرنتر برای شما در بر خواهد داشت، ثانیاً در بلندمدت شما را آزرده‌خاطر کرده و در ثالث، وقت زیادی از شما به هدر می‌دهد. به هر حال باید یک پرنتر و لپ‌تاپ دم‌دستان باشد. هر از گاهی هم ممکن است یک ماده ذهنتان را مشغول کند و بخواهید به دنبال آن بگردید و... که نیاز به کامپیوتر دارید.

۳-۴. تلفن همراه ساده انتخاب کنید یا اگر در موقعیتی هستید که مجبورید ارتباطات اینترنتی، تلگرامی و... را ادامه دهید، باید اراده کنید که از ارتباطات غیرضروری بپرهیزید. باور کنید که در سه ماه آخر وقتی برای هدر دادن ندارید!!

۴-۴. درس‌ها را متنوع بخوانید که ذهنتان خسته نشود. آدمی از یکنواخت بودن به زودی ملول می‌گردد. خود من حدود یک ماه فقط دادرسی کیفری می‌خواندم!! و به دلیل یکنواختی، زود خسته و «زده» می‌شدم و وقتم هدر می‌رفت. مسلماً این کار اشتباه بزرگی بود و مجبور شدم در مدت باقی‌مانده، کمبودها را جبران کنم.

۵-۴. مهم - این مورد را جدی بگیرید:

کتاب قانونی را که با آن مدتی کار می‌کنید و انس می‌گیرید، هرگز عوض نکنید. همین ابتدای کار، یک مجموعه خوب و مناسب قانون تهیه و تا آخر با همان مجموعه کار کنید. چون ذهن شما تصویر صفحات مطالعه‌شده را نیز حفظ می‌کند و اینکه مثلاً فلان ماده، کجای صفحه بود نیز با تکرار و مرور، ثبت می‌گردد؛ همچنین در ضمیر ناخودآگاه، تصویر کلمات هر ماده هم اصطلاحاً «ریکاوری» می‌شود؛ به شرطی که همواره، یک تصویر واحد را در مقابل دیدگان خود قرار داده باشید. اما اگر کتاب قانونتان را عوض کنید، مزیت حافظه تصویری را از دست داده و آنگاه تکیه شما فقط حافظه علمی و نمودارها خواهد بود. پس کتاب قانون خوب انتخاب کنید و تا پایان مسیر مطالعه، آن را عوض نکنید. اگر هم احیاناً اصلاحات جدیدی بر قانون وارد شد در همان کتاب، به طور دستی اصلاحات را وارد کنید.

۶-۴- بهتر است به جای خرید کتاب قانون، متن قوانین را خودتان تهیه و آنها را در قطع A۴ پرینت و مطالعه کنید. اگر خواستید قانونی را از اینترنت پیگیری کنید فقط و حتماً از «سایت قوانین ریاست جمهوری» پیگیری کنید. این سایت، هر لحظه قوانین را به روز کرده و نسخ-ها و اصلاحات و... را فوراً و به طور خیلی دقیق اعمال می کند. قوانینی هم که به شکل PDF در سایت اختصار قرار دارد از حیث به روز بودن کاملاً قابل اطمینان هستند، اما عیب آنها حاشیه ها و پاورقی های زیاد و غیرضروری آنها است که چندان پسندیده نیست و حتی گاهی اوقات، متن پاورقی از خود متن قانون افزون تر است.

در هنگام جستجو در «سایت قوانین ریاست جمهوری» به ۲ نکته مهم توجه داشته باشید:

الف) در فهرستی که هنگام جستجوی قانون در اختیارتان قرار می گیرد، روی نسخه اولیه قانون (قانون ریشه) که در گذشته تصویب شده است، کلیک کنید و نگران از دست دادن اصلاحات بعدی نباشید. چون همان طور که گفته شد، شیوه نگارش قانون در این سایت، به روز کردن قانون های گذشته است. مثلاً اگر قانون صدور چک را سرچ می کنید، گزینه های زیادی پیش روی شما قرار می گیرد و شما باید روی قانون مصوب ۱۳۵۵ کلیک کنید؛ هرچند که این قانون در سنوات ۷۲ و ۸۲ دستخوش اصلاحات شده است. اما مثلاً قانون دادرسی مدنی ۱۳۱۸ چون به کلی نسخ شده دیگر در آن فهرست، قابل اعتنا نیست و در این باره، قانون دادرسی مدنی ۷۹ قانون ریشه محسوب می شود.

ب) در اغلب متون اینترنتی و یا متونی که از یک صفحه اینترنتی کپی شده و در برنامه Word ریخته می شود، حرف «ی» توسط کلید متداول آن (یعنی کلیدی که مابین کلید «س» و «ب» در کیبورد، قرار دارد) نگارش نمی شود؛ بلکه این حرف، با زدن کلید ترکیبی «Shift+X» یا به عبارتی «شیف+ط» تایپ می شود. پس شما نیز هنگام جستجوی کلمات در آن فایل ورد، به این نکته دقت نمایید. (در واقع، این «ی» با آن «ی» فرق دارد اما ظاهرشان یکسان است.)

اما اهمیت این نکته چیست؟ با ذکر یک مثال، قضیه به خوبی روشن می شود:

فرض کنید متن قانون نحوه اجرای محکومیت های مالی ۹۳ را از اینترنت گرفته و آن را در برنامه Word ریخته اید. اکنون می خواهید واژه «قیمت» را (که دارای حرف «ی» است) در کل این قانون جستجو و موارد کاربرد آن را استخراج کنید. در این صورت اگر حرف «ی» مندرج در واژه «قیمت» را با کلید متداول آن که معادل کلید D (کلید مابین کلید «س» و «ب» در کیبورد) است، تایپ کنید، حتی یک مورد هم پیدا نمی کنید؛ زیرا در متون اینترنتی، حرف «ی» با کلید مذکور تایپ نمی شود؛ بلکه باید حرف «ی» را با زدن کلیدهای ترکیبی: «شیف+ط» تایپ کنید؛ در این صورت خواهید دید که واژه «قیمت»، ۴ بار در این قانون ذکر شده است.

۷-۴- در فایل های Word که می خواهید پرینت کنید، بین خطوط فاصله مناسب و نسبتاً زیاد بگذارید؛ صرف نظر از اینکه ممکن است بخواهید لابه لای قوانین، نکاتی را درج کنید، خلوت بودن هر صفحه برای مطالعه، مناسب تر است و استرس کمتری به شما می دهد. به طور خلاصه، متون را کمی درشت (مثلاً فونت ۱۳) و فراخ و حتی المقدور یک رو (نه پشت رو) پرینت کنید. (نگران مصرف کاغذ نباشید. این کار در اینجا اسراف محسوب نمی شود... اسراف آن است که میلیون ها تومان پول بی زبان را به حساب مؤسسات واریز کرده و فقط ضرر می خرید... نهائیتاً هم آن مجموعه پرینت شده را فتری کنید.

۸-۴. از حیث در دست گرفتن فیزیکی کتاب‌ها و خواندن‌ها در هنگام مطالعه، تا می‌توانید «راحت» باشید. اگر لازم می‌دانید، لوازم نگهداری کتاب بر روی میز مطالعه را که در بازار وجود دارد خریداری کنید و یا کتابچه‌های قطور قانون یا سایر کتاب‌هایتان را فتری کنید تا راحت ورق بخورند. برای راحت درس خواندن، هر کاری را که لازم است انجام دهید.

۹-۴. مهم - این مورد را جدی بگیرید:

به هیچ وجه در مؤسسات آموزشی یا آزمون‌های آزمایشی آنها شرکت نکنید. همچنین هرگز تست تألیفی ننزید (به جز تست جزای دکتر عظیم‌زاده که استثنائاً گفته شد)؛ این گونه تست‌ها نظم و آرایش معلومات ذهنی شما را در هم می‌ریزد. این مورد (ثبت‌نام و شرکت در مؤسسات) یکی از موارد اختلاف نظر بنده با جناب آقای غلامی عزیز است. ایشان خود در هیچ کلاس یا مؤسسه‌ای شرکت نکردند اما این کار را قدغن و ممنوع نیز اعلام نمودند.

در مقابل، بنده به شدت با این کار مخالف هستم؛ اینجانب از دور با شیوه تدریس و نوع سؤالات این مؤسسات تا حد لازم آشنا هستم. مطالب درسی‌ای که در این مؤسسات ارائه و به چرخه مطالعاتی داوطلبین تزریق می‌شود، یا بسیار دشوار و ثقیل بوده و یا اصلاً اهمیت و ارزشی برای طرح سؤال در آزمون وکالت ندارند. (بماند که خود سؤالات آزمون وکالت نیز در خیلی موارد سؤالاتی غیراستاندارد و غیرعلمی هستند). نتیجه و خلاصه آنچه می‌خواهم بگویم آن است که شرکت کردن در این کلاس‌ها چنان با مطالعه برای وکالت بی‌ارتباط یا مغایر است که گویی شخص برای درس خواندن در راه وکالت، شروع به مطالعه مطالب سنگین فیزیک کوانتوم نماید! در واقع به ازای هر یک فایده که از این مؤسسات نصیبتان گردد، چند ضرر سنگین به شما وارد می‌آید. بزرگترین این ضررها سلب اعتماد به نفس و سلب «ابتکار و خلاقیت درسی» از داوطلب است و کوچک‌ترین آن، هزینه‌های هنگفتی که در این راه صرف می‌گردد. گرچه ممکن است چند نکته مفید درسی هم عاید گردد.

اگر از کسانی که در این مؤسسات شرکت می‌کنند پرسیده شود که شما کدامین کتاب مرجع را به طور کامل و دقیق خوانده‌اید می‌بینید که اکثر قریب به اتفاق آنها چنین کُتبی را دوره نکرده‌اند و حتی برخی، اسم آنها را هم نشنیده‌اند. همچنین سؤالی که پاسخ آن می‌تواند معنادار باشد آن است که چرا اکثر نفرات برتر آزمون وکالت هیچ‌گاه در کلاس‌های مؤسسات آموزشی شرکت نکرده‌اند؟ هرچند برخی مؤسسات به دلیل صرفاً یکبار مراجعه شخص به آنها، وی را جزو داوطلبین خود اعلام می‌دارند. اشخاصی هم که با شرکت در این مؤسسات توانسته‌اند نتیجه مناسب در آزمون بگیرند، اگر خودشان راه مطالعه انفرادی را به طور صحیح و اصولی می‌پیمودند، باز هم با همین نتیجه بلکه با بهتر از آن مواجه می‌شدند.

بنده قاطعانه و مطمئن اعلام می‌دارم که هر داوطلب، بدون نیاز به هرگونه کلاس و مؤسسه و آزمون آزمایشی، می‌تواند با تلاش و زحمتی به مراتب «کمتر» از آنچه قرار است طبق برنامه مطالعاتی مؤسسات تحمّل کند، حائز بهترین رتبه در کانون خود آن هم در اولین تجربه خود گردد. بسیاری از دوستان خود را می‌شناسم که در همان مرتبه نخست، حائز رتبه عالی در آزمون وکالت شدند و خود بنده نیز در آزمون وکالت ۹۵ تجربه نخست خود را پشت سر گذاشتم.

۱۰-۴. حتی المقدور به صورت گروهی درس بخوانید؛ (البته بنده نام این کار را همچنان درس خواندن انفرادی (در مقابل «مطالعه طبق برنامه مؤسسات» می‌گذارم). من خود، از این نعمت، بی‌بهره بودم. بهتر است گروهی که تشکیل می‌دهید اولاً از سه یا چهار نفر بیشتر نشود؛ ثانیاً همگی از نظر علمی تقریباً هم‌سطح باشند. شخصی که از نظر درسی، بسیار قوی است نمی‌تواند با شخصی که در حد الفه‌ای حقوق

است درس بخواند و رابطه این دو بیشتر جنبه یاددهنده و یادگیرنده به خود می گیرد. البته ایرادی ندارد که از دوستان که در درسی از شما قوی تر است بخواهید در آن درس به شما کمک کند.

۴-۱۱. در کل (نه فقط در مورد آزمون وکالت) این نکته را همواره به خاطر داشته باشید که مطالعه کتب مرجع:

اولاً عملاً موجب صرفه جویی در وقت و انرژی شما می گردد. (علی رغم تصوّر اولیه)؛

ثانیاً این کار بسیار ساده تر و شیرین تر از خواندن کتاب های بنیادین و مقدماتی یا جزوات خلاصه شده است. خواندن جزوات، تنها پس از مطالعه کتب مرجع، مفید و کارساز است.

پایان - و من الله التوفیق

امین قاسم پور

رتبه ۳۱ وکالت ۹۵ - کانون مرکز

:: دی ماه ۱۳۹۵ ::

درس	نام درس	(نمره خام) از صد
1	حقوق مدنی	63/33
2	آیین دادرسی مدنی	100/00
3	حقوق تجارت	71/66
4	اصول استنباط حقوق اسلامی	36/66
5	حقوق جزای عمومی و اختصاصی	46/66
6	آیین دادرسی کیفری	95/00

شماره پرونده	
شماره داوطلبی	
شماره ملی	
نام خانوادگی	قاسم پور
نام	امین
نام پدر	
سال تولد	
شماره شناسنامه	
جنس	مرد
سهمیه	ازاد
کانون	کانون وکلای دادگستری مرکز
نمره کل تراز نهایی	10251
رتبه در کانون و در سهمیه	31

* راه‌های تماس با نویسنده:

E-mail: Amin_Ghasempur@yahoo.com

Telegram: https://t.me/Amin_Ghasempur

توجه: تکثیر این جزوه و نسخه‌برداری از آن، بدون قصد سودجویی و «تنها با ذکر منبع» مجاز می‌باشد؛
در غیر این صورت، شرعاً و قانوناً ضمان‌آور است.

→ برای عضویت در کانال تلگرام [اختبار اینجا کلیک کنید](#) ←

→ برای عضویت در خبررسان تلگرام [اختبار اینجا کلیک کنید](#) ←

→ برای عضویت و پیگیری صفحه اینستاگرام [اختبار اینجا کلیک کنید](#) ←

→ برای دریافت تازه‌ترین مطالب، در [خبرنامه ایمیلی اختبار](#) عضو شوید ←